

ÇEKYA

**OTOMOTİV VE YAN SANAYİ SEKTÖRÜ
PAZAR ARAŞTIRMASI RAPORU**

Tarih : 22 Nisan 2025

Raporu Hazırlayan: Prag Ticaret Müşavirliği

İçindekiler

1. Ülke Pazarında Otomotiv Sanayi Sektörü	1
1.1. Otomotiv Sektöründe Üretim	1
1.2. Ortalama Üretici Fiyatları.....	3
1.3. Otomotiv Sektöründe Üretici Yerli Firmalara ve Üretici Birlikleri/Derneklerine İlişkin Bilgiler	3
1.4. Otomotiv Sektöründe Perakende ve Toptan Satışlara İlişkin Bilgi	6
2. Ülkenin Sektördeki Dış Ticareti	8
2.1. Otomotiv Ana Sanayi Sektöründe Ülkenin En Fazla İthalat Gerçekleştirdiği İlk 10 Ülke/2024	8
2.2. Otomotiv Yan Sanayi Sektöründe Ülkenin En Fazla İthalat Gerçekleştirdiği İlk 10 Ülke/2024	8
2.3. Otomotiv Ana Sanayi Sektöründe Ülkenin En Fazla İhracat Gerçekleştirdiği İlk 10 Ülke/2024	9
2.4. Otomotiv Yan Sanayi Sektöründe Ülkenin En Fazla İhracat Gerçekleştirdiği İlk 10 Ülke/2024	9
2.5. Otomotiv Ana Sanayi Sektöründe Ülkenin Altılı Tarife Bazında En Fazla İthalat Yaptığı Ürünler (10 ürün)/2024.....	10
2.6. Otomotiv Yan Sanayi Sektöründe Ülkenin Altılı Tarife Bazında En Fazla İthalat Yaptığı Ürünler (10 ürün)/2024.....	10
2.7. Otomotiv Ana Sanayi Sektöründe Ülkenin Altılı Tarife Bazında En Fazla İhracat Yaptığı Ürünler (10 ürün)/2024.....	11
2.8. Otomotiv Yan Sanayi Sektöründe Ülkenin Altılı Tarife Bazında En Fazla İhracat Yaptığı Ürünler (10 ürün)/2024.....	12
3. Sektörde Ülkemizden İhracat (Değer ve Miktar).....	12
3.1. Otomotiv Ana Sanayi Sektöründe Ülkemizin Çekya'ya İhracatı (1.000 \$)	12
3.2. Otomotiv Yan Sanayi Sektöründe Ülkemizin Çekya'ya İhracatı (1.000 \$)	14
3.3. Otomotiv Ana Sanayinde Ülkemizin Çekya'ya İhracatı (Miktar/kg)	18
3.4. Otomotiv Yan Sanayi Sektöründe Ülkemizin Çekya'ya İhracatı (Miktar/kg)	19
4. Sektörde İhracat Yoluyla Pazara Giriş.....	23
4.1. Sektör İçin Hedef Bölgeler/Şehirler/Eyaletler.....	23
4.2. Sektörde Önde Gelen Firmalar ve Pazarın Yapısı	24
4.2.1. İlgili Oda/Birlik/Dernek/STKlar ve İletişim Bilgileri	24
4.2.2. İthalatçı Firma Bilgisi Alınabilecek Açık Kaynaklar	24
4.3. Sektörün İthalatında Zorunlu Belgeler	25
4.4. Sektörde Sevk Öncesi İnceleme Zorunluluğu Var Mıdır? Varsa Yetkilendirilmiş Gözetim Şirketleri Hangileridir?	25

4.5.	Sektördeki Önemli Fuarlar ve Tarihleri.....	26
4.6.	Sektör Firmalarına Hitap Eden ve Gerçekleştirilmesi Planlanan Ticaret Heyetleri.....	26
4.7.	Sektörde İhale Yayımlayan Kamu Kurumları ile İlgili Bilgiler.....	26
4.8.	Ülkenin, Ülkemiz ve Diğer Ülkelerle STA/Tercihli Ticaret Anlaşmaları Hakkında Bilgi.....	26
4.9.	Tercihli Tarifeden Yararlanmak İçin Gereken Belgeler.....	27
4.10.	Sektörde Standartlar.....	27
4.11.	Sektörde Etiketleme.....	29
4.12.	Sektörde Ambalajlama.....	30
4.13.	Lojistik.....	30
4.14.	Dağıtım Kanalları.....	31
4.15.	E-Ticaret.....	33
4.15.1.	Ülkedeki Pazaryerleri.....	33
4.15.2.	Özel Günler, Bayramlar v.b.	33
4.15.3.	En Çok Kullanılan Sosyal Medya Platformları.....	34
4.15.4.	E-Ticaretteki Gümrük Vergileri ve Muafiyetleri.....	34
4.15.5.	E-Ticarete Yönelik Düzenlemeler.....	34
4.15.6.	E-Ticarete Yönelik Lojistik Hizmetleri.....	35
4.16.	Tanıtım ve Pazarlama.....	36
4.17.	Sektörde Tüketici /Alıcı Tercihleri ve Son Trendler.....	36
4.18.	Sektörde Vergiler.....	37
4.19.	Varsa Sektöre Yönelik ve Genel Tarife Dışı Engeller.....	38
5.	Sektörde İhracatçılarımızı Bekleyen Fırsatlar.....	39
6.	Sektörde İhracatçılarımızı Bekleyen Tehditler.....	40
7.	Otomotiv ve Yan Sanayi Sektöründe İhracatın Artırılması için Firmalara Öneriler.....	41
8.	Belirtilmesinde Fayda Görülen Diğer Hususlar.....	42
8.1.	ABD'nin İlan Ettiği Gümrük Vergileri.....	42
8.2.	Diğer Hususlar.....	42
9.	Genel Değerlendirme.....	43
10.	Yararlı Adresler.....	45
11.	Kaynakça.....	46

1. Ülke Pazarında Otomotiv Sanayi Sektörü

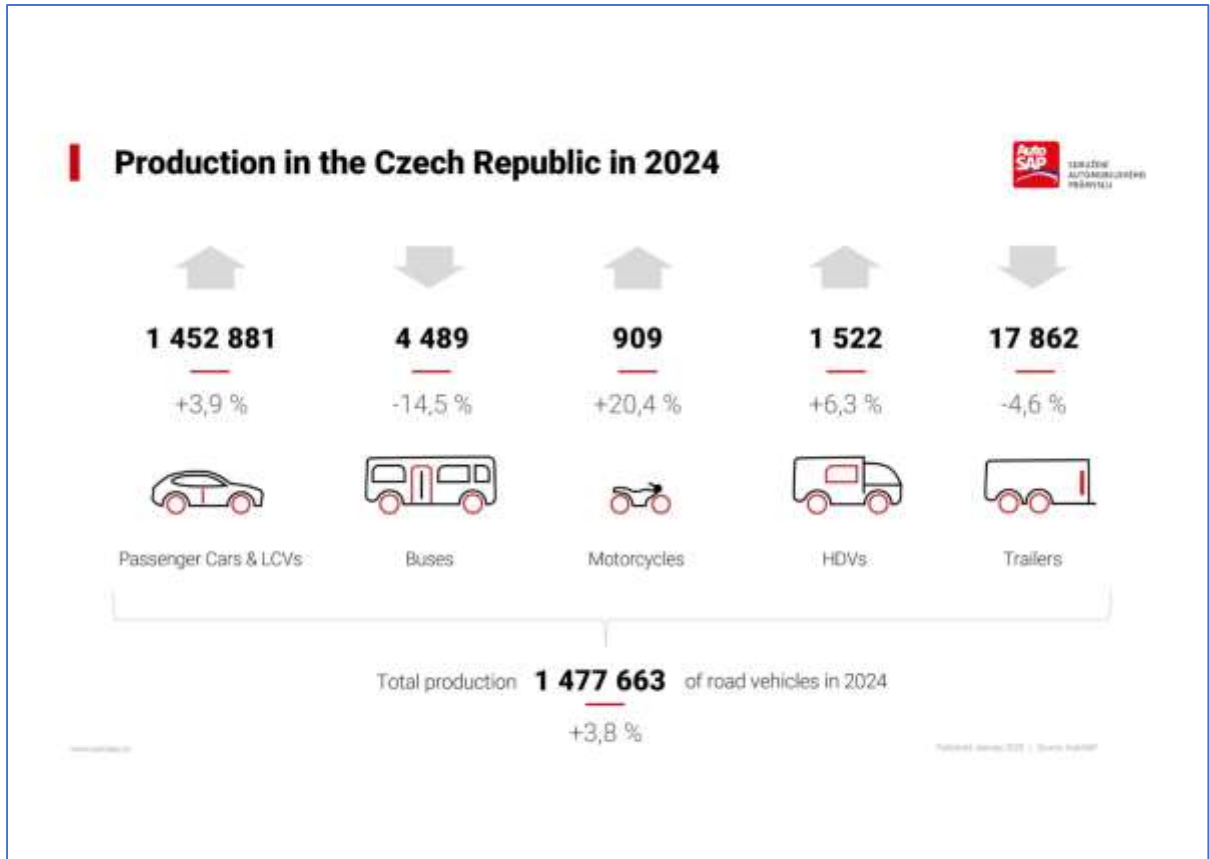
1.1. Otomotiv Sektöründe Üretim

Çek Cumhuriyeti'nde sanayi sektörünün Gayri Safi Yurt İçi Hasıladaki (GSYİH) payı %30 civarındadır. İmalat altyapısı güçlü olan Çekya'da otomotiv sanayinin GSYİH'de %10 civarında payı bulunmaktadır.

180 bin kişinin doğrudan istihdam edildiği otomotiv sektörü, ülkenin sınai üretiminin %34'ünü, ihracatının ise %24'ünü temsil etmektedir. Endüstriyel Ar-Ge yatırımlarının üçte birini yapan sektörün Çek devlet bütçesine katkısı 80 milyar Çek Korunasıdır. (2024 Haziran, Autosap verisi)

Çekya, dünyada kişi başı otobüs üretiminin en fazla olduğu ülke olup, kişi başına binek otomobil üretiminde dünya ikincisidir. Otomotiv üretiminde Çekya AB'de 3, dünyada 10. sırada konumlanmıştır. (2024 Haziran, Autosap verisi)

Tedarik zincirlerindeki istikrarsızlık, jeopolitik risk faktörleri, ekonomik durağanlık ve yüksek enerji fiyatlarının sınırlayıcı rolüne rağmen, Çek Cumhuriyeti'nde karayolu taşıtları üretimi bir önceki yıla göre %3,8 artarak 1.477.663 adetle rekor kırmıştır. Bu veriler, Çek otomotiv endüstrisinin gerek ulusal ölçekte gerekse Avrupa ölçeğinde önemli bir oyuncu olduğunu ortaya koymaktadır.

Kaynak: Autosap, 2024

Otomobil

2024 yılında Çek Cumhuriyeti'nde toplam 1.452.881 binek araç üretilmiştir. Bu sayı bir önceki yıla göre %3,9 daha fazladır. Üretilen araçların %93'ünden fazlası (1.350.958 adet) dış pazarlara ihraç edilmiş, böylece araç ihracatı yıllık bazda %4,5 artış kaydetmiştir. Üretimin %7'sini teşkil eden iç pazar satışları, 2024 yılında bir önceki yıla kıyasla %3,5 oranında düşüş kaydetmiştir.

2024 yılında toplam 151.162 elektrikli otomobil üretilmiş, böylece elektrikli araçların yurtiçi üretimdeki payı %10,4 olmuştur. Toplam 113.232 adet bataryalı BEV ve 37.930 adet plug-in hybrid araç üretilmiştir. Elektrikli araç segmenti bir önceki yıla göre %16,4'lük bir düşüş kaydetmiştir.

Çek Cumhuriyeti'ndeki toplam binek otomobil üretiminin %61,7'sini gerçekleştiren en büyük yerli otomobil üreticisi Škoda Auto, 2024 yılında Çekya'da kurulu tesislerinde toplam 896.933 araç (+%3,7) üretmiştir. İmal edilen 84.476 araç (%9,4) iç pazara sunulurken, 812.457 araç (%90,6) dış pazarlara yönlendirilmiştir. Mladá Boleslav merkezli üretici toplam 96.534 elektrikli otomobil (BEV ve PHEV) üretmiş olup, elektrikli otomobiller toplam üretiminin %10,8'ini teşkil etmiştir. Söz konusu araçların 79.932'si tamamen batarya ile çalışan, 16.602'si ise plug-in hibrit araçlardır.

Skoda Auto, ayrıca, Volkswagen Grubu'nun elektrikli ve plug-in hibrit araçları için 280 binden fazla akü sistemi, 1 milyondan fazla şanzıman ve yarım milyon civarı motor üretmiştir.

Hyundai Motor Manufacturing, Nosovice fabrikasında 2024 yılında 330.890 araç üretmiştir, bu veri 2023 yılına göre %2,8 daha az üretime işaret etmektedir. Üretimin 33.300 adedi tamamen elektrikli, 21.328'i ise plug-in hibrit araçlardan oluşmaktadır. Nošovice'de üretilen elektrikli araçlar markanın toplam yerli üretiminin %16,5'ini oluşturmaktadır. Hyundai'nin Çekya'da ürettiği araçların %95'inden fazlası (316.066 adet) dış pazarlara gönderilirken, kalan %5'i, yani 14.824 adedi iç pazara sunulmuştur. Koreli otomobil üreticisinin Çek Cumhuriyeti'ndeki toplam üretimi, Çekya'da üretilen binek araçların payının %22,8'ini temsil etmektedir.

Kolín'deki Toyota Motor Manufacturing üretim hattından 2024 yılında toplam 225.058 adet tamamlanmış araç kayda geçmiştir. Böylece adet bazında üretim 2023 yılına göre %17 oranında artmıştır. Toyota, Çek Cumhuriyeti'ndeki toplam binek araç üretimine %15,5 oranında katkıda bulunurken, üretiminin yarısını hibrit model Yaris HEV oluşturmuştur.

Otobüsler

Otobüs üretimi, esas olarak üretimin siparişe dayalı olması nedeniyle bir önceki yıla göre %14,5 oranında düşüş kaydetmiştir. 2024 yılında Çek Cumhuriyeti'nde toplam 4.489 otobüs üretilmiştir: Vysokomyt'taki Iveco fabrikası 4.040, Libchav'daki SOR fabrikası 416 adet otobüs üretmiştir. Öte yandan KHMC firması, üretimini bir önceki yıla göre üçte bir oranında artırarak 31 minibüs imal etmiştir. Elektrikli otobüslerin üretimi 245 adede ulaşmış olup, bunların 193'ü Iveco, 52'si ise SOR firmasınca imal edilmiştir.

Kamyonlar

Çek Otomotiv Sanayii Derneğinin tek kamyon üreticisi olan ve savunma sanayii için de araçlar üreten Tatra bir önceki yıla göre üretimini 90 adet (%6,3) artırarak toplam 1.522 kamyonu ulaştırmıştır. Tatra'nın üretimi gerek ihracata (969 adet) gerekse yurt içi satışlara (579 adet) yönelik olmuştur.

Motosikletler

Geleneksel motosiklet üreticisi Jawa Moto, üretiminde bir önceki yıla göre 154 motosikletlik (%20,4) bir artış bildirmiş olup, 2024'te 909 motosikleti üretim hattından çıkarmıştır. Üretimin 478'i (%52,6) dış pazarlarda, 431'i (%47,4) Çek Cumhuriyeti'nde satılmıştır.

Domestic vehicle production

Annual vehicle output; '000 units

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Commercial vehicle production	5.4	5.7	6.1	5.5	6.4	6.3	6.2	6.7	6.7
Passenger car production	1,241	1,344	1,414	1,437	1,428	1,153	1,105	1,218	1,398

Source: International Organization of Motor Vehicle Manufacturers.

Copyright © The Economist Intelligence Unit 2025. All rights reserved

Römorklar

Geçtiğimiz yıl Çekya'da 17.862 adet treyler ve yarı treyler üretilmiş olup bu veri bir önceki yılın aynı dönemine göre %4,6 düşüşe işaret etmektedir. Segmentteki genel düşüş, ağırlıklı olarak 3,5 tona kadar küçük treylerler üreten Agados şirketinden kaynaklanmıştır. Büyük römork ve yarı römork segmentindeki üretici Panav da yıllık bazda daha düşük üretim kaydetmiştir. Çek Cumhuriyeti'nde 489 adet büyük römork üretmiştir. Buna mukabil, Schwarzmüller, 2024 yılında toplam 1.528 adet treyler ve yarı treylerin, yani geçen yıla göre %19,1 daha fazla üretimin tamamlandığı bir önceki yıla göre daha yüksek üretim sonuçları kaydetmiştir.

1.2. Ortalama Üretici Fiyatları

Üretici fiyatları, girdi maliyetleri, girdilerin bulunabilirliği, lojistik giderleri ve son dönemde artan sürdürülebilirlik yükümlülüklerinden doğan maliyetler gibi birçok faktörden etkilenmektedir. Pandemi ve Ukrayna Savaşı döneminde enerji maliyetlerindeki artış ve yüksek enflasyonun yanı sıra çip başta olmak üzere belirli girdilerin arzında yaşanan zorluklar, üretim ve üretici fiyatlarına olumsuz tesir etmiştir.

Çekya'da sanayi sektörlerinde 2024 yılında üretici fiyatları ortalaması bir önceki yıla göre %0,8 oranında artmıştır. Üretici fiyatlarındaki artışın motorlu taşıt, treyler ve yarı treyler imalatı alanında %3 oranında gerçekleştiği kaydedilmiştir.

1.3. Otomotiv Sektöründe Üretici Yerli Firmalara ve Üretici Birlikleri/Derneklerine İlişkin Bilgiler

Ana Sanayi Firmaları

Çek Cumhuriyeti'nde otomobil üreticisi üç firma bulunmaktadır: iki üretim tesisi ile ülkenin en büyük markası olan Škoda Auto'nun, Kolin'de imalat yapan Toyota Motor Manufacturing Czech (TPCA/TMM CZ) ve Nosovice fabrikasında üretime devam eden Hyundai Motors Czech.

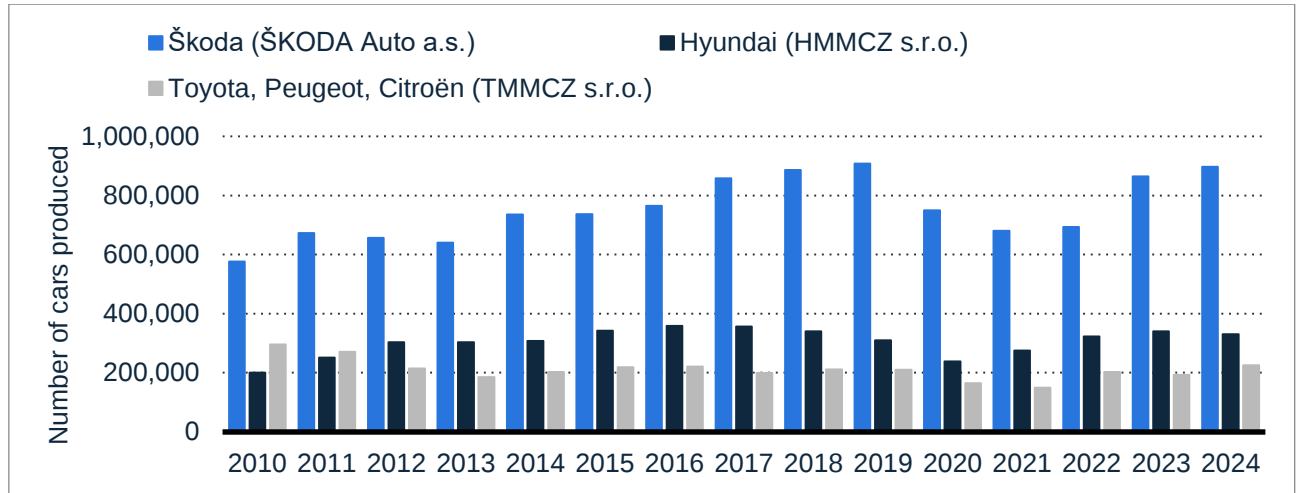
Otobüs segmentinde Iveco Bus'ın en büyük fabrikası Çek Cumhuriyeti'nde yer almakta, ayrıca SOR'un imalatı bulunmaktadır. Diğer ticari araç üreticileri ise kamyon segmentinde Tatra Trucks ve Zebra, römork/yarı römorkta Agados, Panav ve Schwarzmüller, motosiklet imalatında ise Jawa'dır.

Ülkede faal başlıca motorlu taşıt üreticileri hakkındaki bilgiler aşağıda derlenmiştir:

SkodaAuto'nun genel merkezi ve ana üretim üssü olan Mlada Boleslav'da Fabia, Kamiq, Scala, Karoq, Octavia ve Enyaq modelleri üretilmektedir. Kvasiny fabrikasında ise Karoq ve Kodiaq modelleri imal edilmektedir. 2012 yılından bu yana Vrchalbi'deki tesislerinde Volkswagen grubu için otomatik vites kutusu üreten Skoda'nın Slovakya, Almanya, Hindistan, Ukrayna, Kazakistan ve Vietnam'da da üretim hatları mevcuttur.

Toyota Peugeot Citroen ortak girişimi olarak 2002'de kurulan Kolin tesislerinde bugüne dek 4 milyon araç üretilmiş olup, halihazırda Toyota Motor Manufacturing Czech firması tarafından Yaris ve Aygo modelleri üretilmektedir.

Nošovice'de bulunan Hyundai Czech Republic, markanın Avrupa Birliği'ndeki tek üretim tesisi olup yıllık 350.000 üretim kapasitesi ile faaliyet göstermektedir. İ30, Kona ve Tucson modellerinin üretim salonlarına ek olarak, Kona Electric modeli ve diğer elektrikli Hyundai ve Kia araçları için pil monte edilen tesislerde yapılan yatırımlar neticesinde bu yıl pil üretim kapasitesinin artması beklenmektedir.

Kaynak: Statista, 2025

SOR, Polonya sınırına yakın Libchavy bölgesinde, 1991 yılından bu yana, operasyon maliyeti düşük ve küçük otobüslerin üretimi ile iştigal etmektedir. 8.5, 9.5, 10.5, 11, 12, 12.5 ve 18.75 metrelik standart otobüslerin yanı sıra, doğalgazlı ve elektrikli otobüslerle trolleybüs üretimi de yapılmaktadır.

Iveco Bus-Vysoke Myto'da bulunan tesisler 300.000 m²'yi aşan bir alana yayılmış olup, tesisin yıllık üretimi 4.500 adet civarındadır. Çekya'daki fabrikada Crossway şehirlerarası ve banliyö otobüsleri ile Evadys turist otobüsleri ve otobüs koltukları üretilmektedir.

Ülkemizde TEMSA firmasının ortağı olan Pilsen merkezli Skoda Transportation, elektrikli ve hidrojenli otobüsler ile trolleybüs ve raylı sistem araçları imal etmekte, bu ürünlerde kullanılan şasi ve teknolojileri üretmektedir.

Kopřivnice merkezli Tatra Trucks, Çek Cumhuriyeti'nin en büyük kamyon ve ticari araç üreticisidir. 1850 yılında kurulan şirket, son yıllarda yalnızca orta ve ağır kategorideki kamyonların üretimine odaklanmıştır. İşletme 2013 yılından beri Czechoslovak Group bünyesinde, ordu, inşaat, madencilik, ormancılık, tarım ve itfaiyecilik faaliyetlerinde kullanılan kamyonlar üretmektedir.

 Hyundai Motor Üretim Çek s.r.o. Hyundai ilek otomobilleri, parçaları www.hyundai-motor.cz	 Iveco Çek Cumhuriyeti, a.s. ile. periferans otobüs üretimi ve satışı www.iveco.cz	 JAWA Moto spol. Ltd. motorokiller, parçalar ve aksesuarlar www.jawa.eu	 Skoda Otomotiv A.Ş. motorlu taşıtların geliştirilmesi, üretimi ve satışı www.skoda-auto.cz
 SOR Libchavy spol. Ltd. petrol için otobüs, periferans otobüs, petrol için otobüs, petrol için elektrikli otobüs www.sor.cz	 TATRA TRUCKS a.ş. kamyonlar www.tatra.cz	 Toyota Motor Üretim Çek Cumhuriyeti, s.r.o. (TMMCZ) ilek otomobilleri www.toyotacz.com	 ZEBRA GRUP sro ticari araçlar - bakır gövde taşıyıcıları www.zebragroup.cz

Yan Sanayi Firmaları

Çekya'nın otomotiv imalatındaki güçlü konumu, sektöre girdi sağlayan firmaların da ülkede yoğunlaşmasını beraberinde getirmiştir. Yan sanayide faal firma sayısı Çek Yatırım Ajansı Czechinvest verilerine göre 1000 civarındayken, bu firmalar yalnızca Çek ana sanayi firmalarına değil, başta Almanya olmak üzere Avrupa'daki çoğu otomotiv üreticisi firmaya da girdi temin etmektedir. A sınıfı tedarikçi/Tier 1 kategorisinde 290 firma yer alırken, B sınıfı/Tier 2 sınıfı firma sayısı 354, C sınıfı tedarikçi/Tier 3 firma sayısı 405'tir. Yan sanayi firmaları iklimlendirme, cam, plastik aksam, koltuk, motor, enjeksiyon, kalıplama, marş ve akü sistemleri, piston, mekatronik, buji, lastik, fren sistemleri, egzoz, şaft, aydınlatma, aks amortisörleri, kablo, turbo şarj, şasi parçaları, anahtar sistemleri dahil geniş bir ürün gamında faaliyet göstermektedir. Otomotiv yan sanayi alanında Czechinvest veri tabanında kayıtlı 948 firmanın 345'inin yıllık cirosu 20 milyon Avro'nun üzerinde olup, firmaların 153'ünün çalışan sayısı 500'den fazladır.

Çek Cumhuriyeti, Ar-Ge tesisleri kurmak için çok rekabetçi bir konumdadır. Yerel teknik üniversiteler, küresel OEM'lerle işbirliği yapmaya ve araştırma, geliştirme ve test alanlarında hizmet sunma konusunda tecrübelidir. Volkswagen, Robert Bosch, Valeo, ZF Engineering ve Honeywell şirketleri, küresel mükemmeliyet ve Ar-Ge merkezlerini Çek Cumhuriyeti'nde kurmuştur.

Çek üniversiteleri ve Ar-Ge kurumları, otonom sürüş teknolojilerinin geliştirilmesinde ve sanayi ile işbirliğinde yetkindir. Orta Avrupa Teknoloji Enstitüsü (CEITEC), tam otomatik araç geliştirme konusunda Daimler, Bosch, ZF ve NXP ile işbirliği yapmaktadır. Prag'da kain Çek Teknik Üniversitesi, Volkswagen ve IBM ile birlikte UP-Drive projesinde yer almaktadır. Valeo, otonom teknolojiler için ana araştırma merkezini Prag'da kurmuştur. Ayrıca BMW, firmasının en büyük test merkezini Sokolov'da kurmuş olup, otonom sürüş ve park teknolojilerinin testleri için bu merkezi kullanmaktadır.

Üretici Birlikleri ve Dernekler

Ülkede faal olan başlıca üretici derneği, Otomotiv Sanayicileri Derneği'dir (AUTOSAP). Orijinal Ürün İmalatçıları'nın bu firmalar için imalat yapan yan sanayi üreticisi firmaları da kapsayan 130 üyesi bulunan AUTOSAP, sektöre dair istatistikleri de derleyen bir sivil toplum kuruluşudur.

Çek Ticaret Odası – Hospodarska Komora –otomotiv sektöründe de girdi/hizmet sağlayan belirli sektörel alt komiteleri bünyesinde barındırmaktadır. <https://www.komora.cz/>

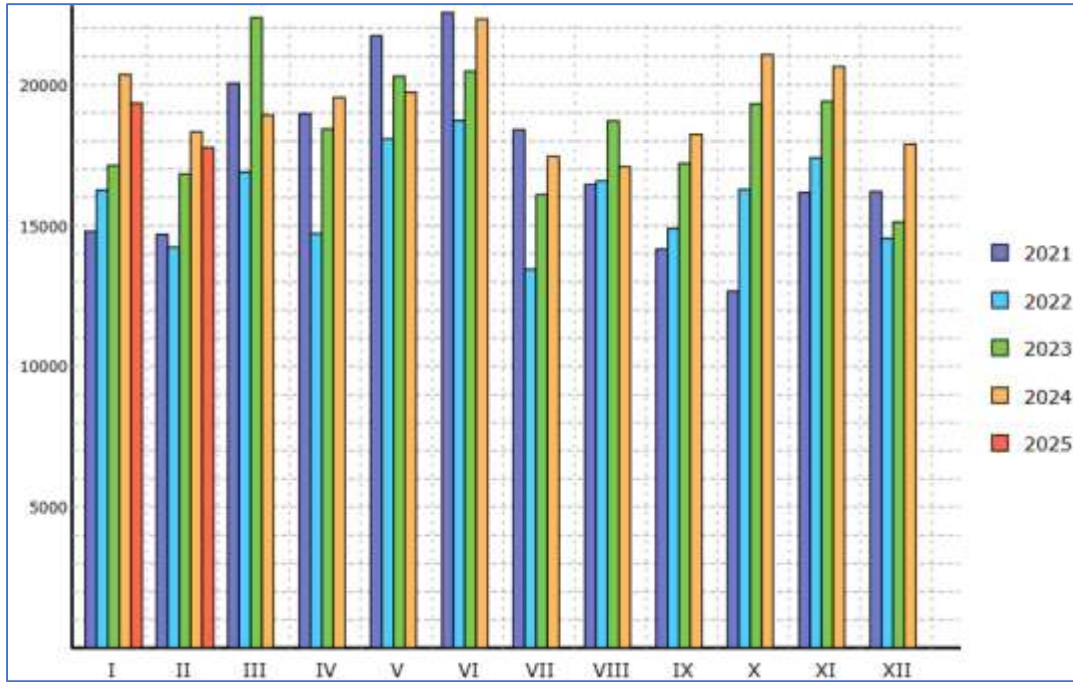
Otomotiv alanında faal firmaların küme yapılanması Autoklastr, Çekya’da sektörün rekabetçiliği ve sürdürülebilir kalkınma hedeflerini desteklemek üzere kurulmuştur. <https://autoklastr.cz/cs/>

1.4. Otomotiv Sektöründe Perakende ve Toptan Satışlara İlişkin Bilgi

Çekya’da yeni binek araç tescilleri 2017 yılında 272.000 adetle zirveye çıkmış, ancak 2018-2019 döneminde %4 oranında azalmıştır. 2020-2022’de pandemi ve Ukrayna Savaşı’nın bir sonucu olarak dalgalı seyretmiştir. Küçük elektrikli araç segmentindeki artışla desteklenen satışların %15 oranında toparlanmasıyla 2023 yılında kısmi bir toparlanma gözlemlenmiştir. 2024 yılında aynı segmentteki bir başka artış dalgası yeni araç satışlarının %4,6 oranında artmasına katkı sağlamıştır. Buna mukabil yıllık satışlar 2017’deki zirve noktalarının altında kalmıştır.

2024 yılında güçlü bir performans sergileyen Çek otomotiv pazarında toplam yeni otomobil satışları 231.600 adede ulaşmıştır. Çekya’da Kain Otomobil İthalatçıları Birliği verilerine göre şirketler satın almada ana aktör olurken, bireysel alıcılar tüm satışların dörtte birini oluşturmuştur.

Çekya’da Tescil Edilen Yeni Araç Sayıları (2021-2025, aylık)

Kaynak: Otomotiv İthalatçıları Derneği 2025

Škoda Auto, 2024 yılında 78.000 araç teslim ederek üçte birlik payıyla pazar liderliğini sürdürmüştür. Hyundai ve Toyota, sırasıyla 20.000'in üzerinde ve 19.000'in üzerinde satışlarla ikinci ve üçüncü sıraları almış, ardından Volkswagen 15.000, Kia yaklaşık 11.000 araçla bu markayı takip etmiştir.

Škoda Octavia, yaklaşık 20.000 adetlik satışla en çok satan model olmuştur. Diğer popüler modeller arasında Karoq, Kodiaq, Kamiq, Scala ve Fabia yer almıştır. Hyundai i30, Škoda Superb, Hyundai Tucson ve Kia CEED ilk on model serisinde konumlanmıştır.

SUV'lar, tüm satışların yarısını oluşturarak pazara hakim olmuş, ardından alt orta ve orta sınıf araçlar gelmiştir. Lüks otomotiv segmentinde Alman markaları ön planda olmaya devam etmiştir: Mercedes

Benz, BMW ve Audi'nin önünde popülaritesini korumuştur. Yakıt türleri açısından, benzinli araçlar satışların üçte ikisiyle lider olurken, dizel araçlar alımların dörtte birini temsil etmiştir.

İkinci el satışları 2024 yılında %5 oranında düşmekle birlikte, tüketicilerin ikinci ele dair yaklaşımında önümüzdeki yıllarda olumlu yönde değişiklik beklentisi mevcuttur. 2024 yılında sicil kaydı yapılan ikinci el araç sayısı 140.397 olmuştur.

Elektrikli araçlar toplam satışların yaklaşık %5'ini oluşturmuştur. Bununla birlikte elektrikli araç segmenti, satışların %65 artarak yaklaşık 11.000 adede ulaşmasıyla dikkat çekici bir büyüme göstermiştir. Tesla, Škoda ve Volvo, EV alıcıları arasında en çok tercih edilenler olmuştur. Hükümetin işletmelere 200.000 Çek Korunası (8 bin Avro) sübvansiyon sağlayan teşvik programı, elektrikli araç tercihinin önemli ölçüde artırmıştır. Elektrikli araçların park yerlerinden ücretsiz faydalanmasına dönük bireysel teşvikler ve konutların güneş paneli tesis etmesine dönük devlet yardımları da bireysel tüketicilerin tercihlerinin elektrikli araçlara yönelmesine rol oynamıştır.

Economist Intelligence Unit, ekonomik toparlanma ve özel tüketimdeki artışla birlikte göstergelerin 2025 yılında yaklaşık %4'lük bir büyümeye yol açmasını ve sonrasında yıllık ortalama %3,5'lük bir büyüme eğilimi olacağını öngörmektedir. Reel ücretlerin artışı beraberinde beklenen harcanabilir gelir yükselişi ve hane halkı kesimindeki iyileşmelerin otomobil talebini desteklemesi beklenmektedir.

Çek Cumhuriyeti yüksek gelirli bir ülke olmakla birlikte bölgesel gelir eşitsizlikleri, en uygun fiyatlı taşıtların dahi yaklaşık 1 yıllık harcanabilir gelire mal olması, yüksek enflasyon ve kredi faiz oranları talebi aşağı yönlü etkileyen faktörlerdir. Yol ve tüketim vergilerinin düşük seyri ise talebi artıracabilecek bir unsurdur.

Yeni ticari araç pazarı, son yıllarda, binek otomobillerine benzer şekilde dalgalı bir seyir izlemiştir. Yıllık satışlar 2017-18'de ortalama %5 oranında düşerken 2019 yılında toparlanmış, ancak 2020 yılında pandemi nedeniyle bir kez daha düşmüştür. 2021'de güçlü bir toparlanma gösteren satışlar 2022 yılında %8'lik bir düşüş kaydetmiştir. Yıllık satışlar 2023 yılında 2016 yılı seviyelerine ulaşmış, ancak 2024 yılında faiz oranlarının yükselmesiyle tekrar %6 oranında azalmıştır. EIU Mart 2025 raporuna göre, jeopolitik ve ticari belirsizlikler nedeniyle 2025'te satışlarda küçük bir düşüş olması ve bu düşüşün 2026 yılında son bulması tahmin edilmekte olup, akabinde satış büyümesinin yılda ortalama %3,2 civarında gerçekleşmesi beklenmektedir.

EIU öngörülerine göre, önümüzdeki 5 yıllık dönemde genel ticari araç segmentinin yaklaşık %3'lük bir yıllık ortalama büyüme oranını yakalaması beklenmektedir. İki alt segment arasında kamyon ve otobüs satışlarında büyümenin daha güçlü olması muhtemeldir. Zira bu ürünler, Çekya'da beklenen brüt sabit yatırımlardaki artıştan faydalanacaktır.

Bununla birlikte ABD'nin AB/Çek ihracatına uygulaması muhtemel gümrük vergilerinin olumsuz etkisi özel tüketimi ve yeni motorlu taşıt satışlarını etkileyebilecek bir etmendir. Önümüzdeki yıllarda değer zincirindeki yukarı yönlü hareket, AB fonları, doğrudan yabancı yatırımlar, ve elektrikli araç sektörü de dahil olmak üzere yeşil dönüşüm endüstrilerindeki yüksek katma değerli yatırımlara yönelim, sektörde satışlara olumlu etkide bulunabilecek unsurlardır. Ayrıca çevrimiçi perakende alanındaki büyüme ve elektrikli ticari seçeneklere erişimin kolaylaşması, hafif ticari araç satışlarını destekleyecektir. (EIU Mart 2025 öngörüsü)

Passenger car registrations							
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Passenger cars (stock per 1,000 people)	537.0	535.7	545.6	559.3	572.0	581.9	592.0
Passenger car registrations ('000)	221.4	231.6	240.0	251.8	266.5	272.4	274.9

Sources: European Automobile Manufacturers' Association (ACEA); EIU.

Copyright © The Economist Intelligence Unit 2025. All rights reserved

Çek Cumhuriyeti Otomotiv İthalatçıları Derneği verilerine göre 2024 yılında minibüs/van segmentinde lider marka Renault (pazar payı %14,9) olmuştur. Ford, pazar payını %13,8'e çıkararak ikinci sıraya yükselirken, %12,9 pay ile Toyota, %11,6 pay ile Volkswagen ve %7,8 pay ile Peugeot Çek pazarında konumlanmıştır.

Kamyon pazarında ise 2024 yılında Çekya'daki başlıca satıcılar Scania, DAF ve Mercedes olmuştur.

Çekya'da ana ve yan sanayi ürünleri satış yapan firma listeleri <https://portal.sda-cia.cz/samolepky.php> adresinde mevcuttur.

2. Ülkenin Sektördeki Dış Ticareti

2.1. Otomotiv Ana Sanayi Sektöründe Ülkenin En Fazla İthalat Gerçekleştirdiği İlk 10 Ülke/2024

	Ülke Adı	İthalat Değeri (1.000 \$)	Miktar* (kg)	Oran (%) (İthalat Değeri/Toplam İthalat)
1	Almanya	2 038 322	120 967 623	22,97%
2	Fransa	901 408	71 074 532	10,16%
3	Japonya	688 805	39 536 409	7,76%
4	Slovakya	660 984	40 336 086	7,45%
5	İspanya	494 016	36 851 481	5,57%
6	Türkiye	491 334	34 001 659	5,54%
7	Birleşik Krallık	453 311	25 310 887	5,11%
8	İtalya	340 801	19 299 282	3,84%
9	Çin	334 995	26 750 685	3,78%
10	Güney Kore	177 809	12 423 442	2,00%

Kaynak: Çek İstatistik Ofisi

2.2. Otomotiv Yan Sanayi Sektöründe Ülkenin En Fazla İthalat Gerçekleştirdiği İlk 10 Ülke/2024

	Ülke Adı	İthalat Değeri (1.000 \$)	Miktar* (kg)	Oran (%) (İthalat Değeri/Toplam İthalat)
1	Almanya	7 001 896	765 848 200	27,33%
2	Polonya	4 098 720	354 914 978	16,00%
3	Çin	3 352 576	238 037 690	13,09%

4	Slovakya	2 153 409	219 644 641	8,41%
5	Macaristan	1 418 980	97 210 081	5,54%
6	Kore Cumhuriyeti	1 395 982	191 637 501	5,45%
7	Fransa	728 216	82 410 422	2,84%
8	İtalya	712 899	87 019 616	2,78%
9	İspanya	703 599	107 587 726	2,75%
10	Romanya	522 732	32 242 961	2,04%
12	Türkiye	432 512	60 995 532	1,69%

Kaynak: Çek İstatistik Ofisi

2.3. Otomotiv Ana Sanayi Sektöründe Ülkenin En Fazla İhracat Gerçekleştirdiği İlk 10 Ülke/2024

	Ülke Adı	İhracat Değeri (\$)	Miktar * (kg)	Oran (%) (İhracat Değeri/Toplam İhracat)
1	Almanya	7 922 625	474 108 160	21,88%
2	Birleşik Krallık	4 029 781	219 691 665	11,13%
3	Fransa	2 811 147	186 282 659	7,77%
4	Polonya	2 568 516	187 550 608	7,10%
5	İtalya	2 218 229	152 758 241	6,13%
6	İspanya	1 590 278	119 414 558	4,39%
7	Belçika	1 495 374	96 739 345	4,13%
8	Slovakya	1 308 401	85 297 770	3,61%
9	Türkiye	1 197 926	83 260 346	3,31%
10	Avusturya	1 035 556	65 741 253	2,86%

Kaynak: Çek İstatistik Ofisi

2.4. Otomotiv Yan Sanayi Sektöründe Ülkenin En Fazla İhracat Gerçekleştirdiği İlk 10 Ülke/2024

	Ülke Adı	İhracat Değeri (1.000 \$)	Miktar * (kg)	Oran (%) (İhracat Değeri/Toplam İhracat)
1	Almanya	13 088 854	1 373 070 652	44,05%
2	Slovakya	2 600 746	348 289 956	8,75%
3	Polonya	1 669 866	295 611 083	5,62%
4	Fransa	1 619 476	209 577 044	5,45%
5	İspanya	1 435 529	158 172 672	4,83%
6	Birleşik Krallık	1 161 799	74 749 807	3,91%
7	Macaristan	1 135 889	112 843 016	3,82%
8	Türkiye	834 992	56 484 790	2,81%
9	İtalya	742 990	96 101 036	2,50%
10	Avusturya	600 045	72 363 222	2,02%

Kaynak: Çek İstatistik Ofisi

2.5. Otomotiv Ana Sanayi Sektöründe Ülkenin Altılı Tarife Bazında En Fazla İthalat Yaptığı Ürünler (10 ürün)/2024

Gümrük Tarife Kodu	Ürün Adı	İthalat Değeri (1.000 \$)	Türkiye'den İthalatı (1.000 \$)	Türkiye'den İthalatının Payı (%)
870340	10 kişiden az taşıma kapasiteli araçlar (benzinli ve elektrikli motorlu)	1 552 813	140 503	9,05%
870332	Silindir hacmi 1500-2500 cm ³ olan dizel motorlu araçlar	1 109 084	49 403	4,45%
870322	Silindir hacmi 1000-1500 cm ³ olan benzinli motorlu araçlar	890 142	64 645	7,26%
870323	Silindir hacmi 1500-3000 cm ³ olan benzinli motorlu araçlar	799 652	2 370	0,30%
870421	Yalnızca dizel motorlu, toplam taşıma kapasitesi ≤ 5 ton olan yük taşıma araçları	699 251	44 457	6,36%
870121	Yalnızca dizel motorlu karayolu treyler çekicileri	567 028	37 772	6,66%
870380	10 kişiden az taşıma kapasiteli, yalnızca elektrikli araçlar	418 028	44	0,01%
870324	Silindir hacmi > 3000 cm ³ olan benzinli motorlu araçlar	398 723	-	0,00%
870360	10 kişiden az taşıma kapasiteli araçlar (benzinli ve elektrikli motorlu)	378 317	29 925	7,91%
870321	Silindir hacmi ≤ 1000 cm ³ olan benzinli motorlu araçlar	306 894	36 397	11,86%

Kaynak: Çek İstatistik Ofisi

2.6. Otomotiv Yan Sanayi Sektöründe Ülkenin Altılı Tarife Bazında En Fazla İthalat Yaptığı Ürünler (10 ürün)/2024

Gümrük Tarife Kodu	Ürün Adı	İthalat Değeri (1.000 \$)	Türkiye'den İthalatı (1.000 \$)	Türkiye'den İthalatının Payı (%)
850760	Lityum-iyon aküler	3 686 956	13	0,0004%
870829	Traktörlerin, 10 ve daha fazla yolcu taşıyan motorlu taşıtların ve yük taşıyan motorlu taşıtların karoserilerine ait parçalar, bileşenler ve aksesuarlar	3 601 237	61 110	1,70%
870899	Traktörler, otomobiller ve yük taşıma araçlarının diğer parçaları ve aksesuarları	2 018 063	75 796	3,76%

840734	1000 cm ³ üzeri hacme sahip geri tepme (pistonlu) motorlar (motorlu araçlar için)	1 877 697	1	0,00%
870840	Şanzımanlar, dişli kutuları; parçalar ve bileşenler	1 489 089	3 959	0,27%
870830	Frenler, servo frenler; parçalar ve bileşenler	1 240 307	9 153	0,74%
870850	Diferansiyelli tahrik aksları, taşıyıcı akslar; parçalar ve bileşenler	1 100 913	1 093	0,10%
401110	Motorlu yolcu taşıma araçları için yeni kauçuk lastikler	961 177	18 732	1,95%
840820	Motorlu taşıtlar için dizel pistonlu motorlar	876 804	106	0,01%
870892	Egzoz susturucuları, egzoz boruları; parçalar ve bileşenler	741 845	3 535	0,48%

Kaynak: Çek İstatistik Ofisi

2.7. Otomotiv Ana Sanayi Sektöründe Ülkenin Altılı Tarife Bazında En Fazla İhracat Yaptığı Ürünler (10 ürün)/2024

Gümrük Tarife Kodu	Ürün Adı	İhracat Değeri (1.000 \$)	Türkiye'ye İhracatı (1.000 \$)	Türkiye'ye İhracatının Payı (%)
870322	Silindir hacmi 1000-1500 cm ³ olan benzinli motorlu araçlar	7 459 950	505 100	6,77%
870321	Silindir hacmi ≤ 1000 cm ³ olan benzinli motorlu araçlar	5 856 082	264 977	4,52%
870340	10 kişiden az taşıma kapasiteli araçlar (benzinli ve elektrikli motorlu)	5 679 555	26 597	0,47%
870332	Silindir hacmi 1500-2500 cm ³ olan dizel motorlu araçlar	5 365 275	164 868	3,07%
870380	10 kişiden az taşıma kapasiteli, yalnızca elektrikli araçlar	4 358 929	66 692	1,53%
870323	Silindir hacmi 1500-3000 cm ³ olan benzinli motorlu araçlar	3 478 731	114 706	3,30%
870360	10 kişiden az taşıma kapasiteli araçlar (benzinli ve elektrikli motorlu)	1 381 611	1 311	0,09%
870210	Yalnızca dizel motorlu, ≥ 10 kişilik taşıma kapasiteli araçlar	587 017	14 320	2,44%
870324	Silindir hacmi > 3000 cm ³ olan benzinli motorlu araçlar	369 294	7 521	2,04%
870290	Dizel olmayan, toplu taşıma amaçlı motorlu araçlar	267 353	0	0,00%

Kaynak: Çek İstatistik Ofisi

2.8. Otomotiv Yan Sanayi Sektöründe Ülkenin Altılı Tarife Bazında En Fazla İhracat Yaptığı Ürünler (10 ürün)/2024

Gümrük Tarife Kodu	Ürün Adı	İhracat Değeri (1.000 \$)	Türkiye'ye İhracatı (1.000 \$)	Türkiye'ye İhracatının Payı (%)
870829	Traktörlerin, 10 ve daha fazla yolcu taşıyan motorlu taşıtların ve yük taşıyan motorlu taşıtların karoserilerine ait parçalar, bileşenler ve aksesuarlar	5 582 038	26 156	0,47%
870899	Traktörlerin, binek otomobillerin ve yük taşıtlarının diğer parçaları ve aksesuarları	3 099 897	352 702	11,38%
850760	Lityum iyon aküler	3 074 388	2 142	0,07%
401110	Binek motorlu taşıtlar için yeni kauçuk lastikler	1 982 963	45 940	2,32%
851220	Motorlu taşıtlar için elektrikli sinyal, ışık ve görsel cihazlar	1 617 688	4 404	0,27%
870830	Frenler, servo frenler; parçalar, bileşenler	1 578 595	49 127	3,11%
870892	Egzoz susturucuları, egzoz boruları; parçalar, bileşenler	1 548 569	6 095	0,39%
850710	Pistonlu motorların çalıştırılması için kurşun asitli elektrikli aküler	831 357	21 708	2,61%
870880	Süspansiyon sistemleri; parçalar, bileşenler (yaylı amortisörler dahil)	801 247	13 363	1,67%
870840	Şanzımanlar, şanzıman kutuları; parçalar, bileşenler	796 922	15 498	1,94%

Kaynak: Çek İstatistik Ofisi

3. Sektörde Ülkemizden İhracat (Değer ve Miktar)

3.1. Otomotiv Ana Sanayi Sektöründe Ülkemizin Çekya'ya İhracatı (1.000 \$)

	Gümrük Tarife Kodu	Ürün Adı	2020	2021	2022	2023	2024
1	870121	Yalnızca dizel motorlu karayolu treyler çekicileri	-	-	50 609	69 273	37 772
2	870193	Motor gücü > 37 kW ve ≤ 75 kW olan traktörler (tek dingilli ve paletli traktörler hariç)	-	-	1 336	1 253	722
3	870194	Motor gücü > 75 kW ve ≤ 130 kW olan traktörler	110	471	86	267	576

		(tek dingilli ve paletli traktörler hariç)					
4	870210	En az 10 kişilik, yalnızca dizel motorlu yolcu taşıma araçları	43 721	20 869	45 088	78 152	75 720
5	870240	En az 10 kişilik, yalnızca elektrikli yolcu taşıma araçları	527	2 385	2 402	1 824	322
6	870290	İçten yanmalı piston motoru olmayan toplu taşıma araçları	1 581	-	320	3 728	688
7	870321	Silindir hacmi ≤ 1000 cm ³ olan benzinli motorlu araçlar	33 831	39 633	34 082	32 669	36 397
8	870322	Silindir hacmi 1000-1500 cm ³ olan benzinli motorlu araçlar	37 127	33 280	58 367	54 380	64 645
9	870323	Silindir hacmi 1500-3000 cm ³ olan benzinli motorlu araçlar	5 370	1 020	3 080	4 841	2 370
10	870332	Silindir hacmi 1500-2500 cm ³ olan dizel motorlu araçlar	56 718	67 804	58 455	39 068	49 403
11	870340	10 kişiden az taşıma kapasiteli araçlar (benzinli ve elektrikli motor kombinasyonu)	56 537	97 544	124 247	217 895	140 503
12	870360	10 kişiden az taşıma kapasiteli araçlar (benzinli ve elektrikli motor kombinasyonu)	-	-	-	-	29 925
13	870380	10 kişiden az taşıma kapasiteli, yalnızca elektrikli araçlar	-	16	193	69	44
14	870390	10 kişiden az taşıma kapasiteli, içten yanmalı piston motoru veya elektrik motoru dışında başka motor türleriyle çalışan araçlar	-	299	23	-	-
15	870421	Yalnızca dizel motorlu, toplam taşıma kapasitesi ≤ 5 ton olan yük taşıma araçları	34 637	35 840	37 063	53 749	44 457
16	870422	Yalnızca dizel motorlu, 5-20 ton arası yük taşıma araçları	244	78	1 788	399	440
17	870423	Yalnızca dizel motorlu, 20 ton üzeri yük taşıma araçları	81	-	86	1 237	199

18	870431	Yalnızca benzinli motorlu, 5 ton altı yük taşıma araçları	1 902	3 320	888	918	22
19	870460	Yalnızca elektrikli motorlu yük taşıma araçları	-	-	1 483	3 171	7 103
20	870490	İçten yanmalı motor veya elektrik motoru olmayan diğer yük taşıma araçları	-	-	-	72	26
TOPLAM			272 386	302 559	419 596	562 965	491 334

Kaynak: Çek İstatistik Ofisi

3.2. Otomotiv Yan Sanayi Sektöründe Ülkemizin Çekya'ya İhracatı (1.000 \$)

	Gümrük Tarife Kodu	Ürün Adı	2020	2021	2022	2023	2024
1	401110	Motorlu taşıtlar için yeni kauçuk lastikler.	9 899	9 759	17 021	21 957	18 732
2	401120	Otobüsler, arabalar ve kamyonlar için yeni kauçuk lastikler	2 075	2 632	4 067	8 833	15 877
3	401140	Motosikletler için yeni kauçuk lastikler	42	44	52	-	47
4	401150	Bisikletler için yeni kauçuk lastikler	-	20	1	2 526	1
5	401170	Tarım veya ormancılık araç ve makinelerinde kullanılan türden yeni kauçuk lastikler	2 130	4 486	4 343	4 659	1 693
6	401180	İnşaat, madencilik veya endüstriyel elleçleme araçları ve makinelerinde kullanılan türden yeni kauçuk lastikler	269	636	547	2 086	525
7	401190	Yeni kauçuk lastikler (tarım, ormancılık, inşaat, madencilik veya endüstriyel elleçleme araçları ve makineleri, binek otomobiller, yolcu minibüsleri, yarış arabaları, otobüsler, kamyonlar için kullanılanlar hariç)	544	479	267	12 224	10
8	401219	Diğer yeniden kaplanmış lastikler	-	-	-	-	-
9	401290	Katı lastikler, düşük basınçlı lastikler ve kauçuk lastikler	-	-	2	6	2
10	401310	Motorlu taşıtlar, otobüsler, kamyonlar için kauçuk iç lastikler	1	-	-	-	-

11	401320	Bisikletler için kauçuk iç lastikler	-	2	-	773	-
12	401390	Diğer kauçuk borular	7	9	7	1	12
13	700711	Taşımacılık ortamları, gemiler vb. için temperli emniyet camı.	469	629	619	964	1 052
14	700719	Diğer temperli emniyet camları	1 486	2 282	2 815	226	816
15	700721	Taşımacılık ortamları, gemiler vb. için lamine emniyet camları.	523	663	494	8 968	512
16	700729	Lamine emniyet camı, diğerleri	70	64	197	98	224
17	840734	Motorlu taşıtlar için 1000 cm3 üzeri pistonlu motorlar	-	-	1	3	1
18	840820	Motorlu taşıtlar için pistonlu dizel motorlar	-	-	10	17 318	106
19	840890	Pistonlu motorlar, diğer içten yanmalı motorlar	-	-	-	331	-
20	840910	Uçak motorları için parçalar, bileşenler	-	-	-	122	-
21	840991	İçten yanmalı pistonlu motorların parçaları	17 806	27 656	17 663	17 367	13 834
22	840999	İçten yanmalı pistonlu motorların parçaları	7 298	9 811	9 120	6 295	14 997
23	848210	Bilyalı rulmanlar	3 990	5 000	5 481	1 442	5 200
24	848220	Makaralı ve konik makaralı setler dahil konik makaralı rulmanlar.	17	14	8	2 541	15
25	848230	Küresel makaralı rulmanlar	7	12	17	1 302	11
26	848240	İğne rulmanlar	10	8	20	15	1
27	848250	Diğer makaralı rulmanlar	113	117	113	850	107
28	848280	Bilyalı ve makaralı rulmanlar dahil olmak üzere rulmanlar	88	40	117	80	22
29	848291	Toplar, iğneler, silindirler	5	1	2	77	29
30	848299	Diğer rulman parçaları	114	89	104	99	186
31	848310	Transmisyon milleri (eksantrik milleri, kranklar dahil), kranklar	1 600	3 057	3 185	1 129	3 605
32	848320	Bilyalı ve makaralı rulmanlı yatak yuvaları.	-	3	7	39	14
33	848330	Rulmansız rulman yuvaları, rulman kabukları	293	385	335	582	159
34	848340	Tekerlekler, dişliler, bilyalı vidalar, dişli kutuları	729	1 238	1 606	9 710	680
35	848350	Volanlar, kasnak blokları için kasnak blokları dahil kasnaklar.	1 674	2 059	2 677	11 957	3 083

36	848360	Şaft kaplinleri (kardan mafsalları dahil) dahil olmak üzere kaplinler	133	642	232	713	174
37	848390	Mil, dişli, dişli kutusu, kavrama parçaları	1 984	2 548	2 108	1 052	4 164
38	848410	Metal-plastik conta	86	98	227	116	242
39	848420	Metal-plastik contalar, mekanik contalar	14	22	27	86	96
40	848490	Poşet, kese vb. için sızdırmazlık kitleri	36	36	42	387	100
41	850710	Pistonlu motor marş motorları için kurşun-asit aküler	59	306	2 536	19 602	3 101
42	850720	Elektrikli kurşun-asit aküler, ots.	555	3	13	94	8
43	850730	Elektrikli nikel-kadmiyum piller	-	-	-	12	-
44	850750	Nikel-metal hidrit piller	-	-	1	56	2
45	850760	Lityum iyon piller	22	19	23	2 566	13
46	850780	Elektrik akümülatörleri (kullanılamaz, kurşun-asit, nikel-kadmiyum, nikel-metal hidrit ve lityum-iyon akümülatörler hariç)	-	17	-	22	2
47	850790	Akümülatörlerin parçaları, bileşenleri, elektrik ayırıcıları	4	175	14	9 603	7
48	851110	Bujiler	6	21	58	963	62
49	851120	Mıknatıslı çakmaklar, dinamolar, mıknatıslı volanlar	1	3	2	-	2
50	851130	Distribütörler, ateşleme bobinleri	8 418	9 316	6 741	88	9 760
51	851140	Marş motorları, aynı zamanda marş jeneratörü olarak da çalışır	4	5	3	158	5
52	851150	Diğer jeneratörler	10	21	17	1 238	58
53	851180	İçten yanmalı motorlar için elektrikli ateşleme ve çalıştırma ekipmanları	6	8	2	57	10
54	851190	Ateşleme ve marş elektrik donanımının parçaları.	16	20	16	36	21
55	851210	Elektrikli ışık sinyal cihazı, görsel, bisikletler için	-	-	-	-	-
56	851220	Araç motorları için elektrik sinyal cihazları, ışık, görsel	4 357	5 785	13 114	3 440	20 786
57	851230	Elektriksel sinyal cihazları	11	17	13	1 610	12
58	851240	Elektrikli silecekler, buz çözücüler, buğu gidericiler	1 496	1 371	446	1 257	20
59	851290	Aydınlatma, sinyal, silecek vb. aksamı	606	557	1 215	8 888	1 537

60	870600	Traktör, binek araç, kargo, özel amaçlı araç şasileri	-	-	58	4 509	45
61	870710	İnsan taşımacılığına yönelik binek araç gövdeleri	-	-	-	115	2
62	870790	Traktör, kamyon ve diğer araçların kabinleri dahil gövde işleri	38	115	134	19	28
63	870810	Traktör, binek araç, kamyon vb. araçlar için tamponlar	1 539	1 944	4 440	3 763	5 302
64	870821	Emniyet kemerleri	52	458	2 519	1 092	8 187
65	870822	8701 ila 8705 pozisyonlarındaki motorlu taşıtlar için belirtilen ön camlar, arka camlar ve diğer camlar	-	-	346	100	375
66	870829	Traktör gövdelerinin parçaları, bileşenleri ve aksesuarları, >= 10 kişi taşımaya yönelik motorlu taşıtlar, binek otomobilleri ve esas olarak insan taşımaya yönelik diğer motorlu taşıtlar, yük taşımaya yönelik motorlu taşıtlar, motorlu taşıtlar	4 945	13 590	45 082	25 274	61 110
67	870830	Frenler, servo frenler; parçalar, bileşenler	3 380	4 169	7 197	38 536	9 155
68	870840	Şanzımanlar, şanzımanlar; parçalar, bileşenler	3 799	2 800	3 358	24 098	3 959
69	870850	Diferansiyelli tahrik aksları, paletli akslar; parçalar, bileşenler	630	540	793	12 927	1 095
70	870870	Tekerlekler; parçalar, bileşenler, aksesuarlar	31 162	38 991	67 319	1 491	116 127
71	870880	Süspansiyon sistemleri; parçalar, bileşenler (amortisörler dahil)	4 430	4 946	4 174	20 967	12 548
72	870891	Radyatörler; parçalar, bileşenler	786	1 700	3 659	12 283	1 114
73	870892	Egzoz susturucuları, egzoz boruları; parçalar, bileşenler	5 491	3 820	3 649	6 393	3 535
74	870893	Kaplinler; parçalar, bileşenler	1 522	1 986	2 097	2 513	2 230
75	870894	Direksiyon simitleri, kolonları, direksiyon kutuları; parçalar, bileşenler	2 303	2 412	7 769	53 880	10 188
76	870895	Şişirme sistemli kurtarma hava yastıkları; parçalar, bileşenler	2	20	6	13 910	9

77	870899	Diğer traktör, otomobil, kamyon vb. için parçalar, aksesuarlar	21 323	24 229	39 396	81 602	75 789
	TOPLAM		150 485	193 905	289 744	490 096	432 533

Kaynak: Çek İstatistik Ofisi

3.3. Otomotiv Ana Sanayinde Ülkemizin Çekya'ya İhracatı (Miktar/kg)

	Gümrük Tarife Kodu	Ürün Adı	2020	2021	2022	2023	2024
1	870121	Yalnızca dizel motorlu karayolu treyler çekicileri	-	-	5 290 149	5 612 164	3 071 770
2	870193	Motor gücü > 37 kW ve ≤ 75 kW olan traktörler (tek dingilli ve paletli traktörler hariç)	-	-	129 100	100 280	53 860
3	870194	Motor gücü > 75 kW ve ≤ 130 kW olan traktörler (tek dingilli ve paletli traktörler hariç)	16 950	66 640	10 880	28 050	54 767
4	870210	En az 10 kişilik, yalnızca dizel motorlu yolcu taşıma araçları	2 700 416	1 324 811	3 218 230	5 009 349	4 272 079
5	870240	En az 10 kişilik, yalnızca elektrikli yolcu taşıma araçları	13 260	125 780	131 800	111 800	14 617
6	870290	İçten yanmalı piston motoru olmayan toplu taşıma araçları	73 310	-	19 370	210 302	36 744
7	870321	Silindir hacmi ≤ 1000 cm ³ olan benzinli motorlu araçlar	3 930 340	3 663 710	3 316 965	2 627 956	3 086 919
8	870322	Silindir hacmi 1000-1500 cm ³ olan benzinli motorlu araçlar	3 485 085	2 861 683	5 864 281	4 771 135	5 201 374
9	870323	Silindir hacmi 1500-3000 cm ³ olan benzinli motorlu araçlar	1 022 572	82 957	242 824	325 730	184 350
10	870332	Silindir hacmi 1500-2500 cm ³ olan dizel motorlu araçlar	4 442 179	4 624 331	4 135 458	2 428 115	3 593 400
11	870340	10 kişiden az taşıma kapasiteli araçlar (benzinli ve elektrikli motor kombinasyonu)	4 336 610	6 496 120	9 054 201	14 148 670	8 459 959
12	870360	10 kişiden az taşıma kapasiteli araçlar (benzinli ve elektrikli motor kombinasyonu)	-	-	-	-	1 618 400

13	870380	10 kişiden az taşıma kapasiteli, yalnızca elektrikli araçlar	-	3 875	3 472	4 250	6 930
14	870390	10 kişiden az taşıma kapasiteli, içten yanmalı piston motoru veya elektrik motoru dışında başka motor türleriyle çalışan araçlar	-	24 621	3 160	-	24
15	870421	Yalnızca dizel motorlu, toplam taşıma kapasitesi ≤ 5 ton olan yük taşıma araçları	3 375 269	3 232 280	3 141 129	3 945 490	3 811 531
16	870422	Yalnızca dizel motorlu, 5-20 ton arası yük taşıma araçları	21 214	8 724	223 987	41 513	54 565
17	870423	Yalnızca dizel motorlu, 20 ton üzeri yük taşıma araçları	8 237		10 300	136 584	22 300
18	870431	Yalnızca benzinli motorlu, 5 ton altı yük taşıma araçları	198 067	286 264	117 748	106 881	2 016
19	870460	Yalnızca elektrikli motorlu yük taşıma araçları	-	-	81 472	156 959	450 174
20	870490	İçten yanmalı motor veya elektrik motoru olmayan diğer yük taşıma araçları	-	-	-	12 433	5 880
	TOPLAM		23 623 509	22 801 796	34 994 526	39 777 661	34 001 659

Kaynak: Çek İstatistik Ofisi

3.4. Otomotiv Yan Sanayi Sektöründe Ülkemizin Çekya'ya İhracatı (Miktar/kg)

	Gümrük Tarife Kodu	Ürün Adı	2020	2021	2022	2023	2024
1	401110	Motorlu taşıtlar için yeni kauçuk lastikler	2 384 062	2 412 427	3 827 465	3 549 252	1 013 455
2	401120	Otobüsler, arabalar ve kamyonlar için yeni kauçuk lastikler	566 137	669 664	1 056 518	903 952	59 488
3	401140	Motosikletler için yeni kauçuk lastikler	5 405	5 582	6 889	1 711	275 079
4	401150	Bisikletler için yeni kauçuk lastikler	-	2 680	49	1	1
5	401170	Tarım veya ormancılık araç ve makinelerinde kullanılan türden yeni kauçuk lastikler	586 874	1 290 052	1 249 468	645 693	649

6	401180	İnşaat, madencilik veya endüstriyel elleçleme araçları ve makinelerinde kullanılan türden yeni kauçuk lastikler	81 704	175 994	140 587	166 839	246
7	401190	Yeni kauçuk lastikler (tarım, ormancılık, inşaat, madencilik veya endüstriyel elleçleme araçları ve makineleri, binek otomobiller, yolcu minibüsleri, yarış arabaları, otobüsler, kamyonlar için kullanılanlar hariç)	134 294	115 220	64 936	298	1 278 931
8	401219	Diğer yeniden kaplanmış lastikler	53	39	-	-	-
9	401290	Katı lastikler, düşük basınçlı lastikler ve kauçuk lastikler	-	228	1 340	12 172	566 137
10	401310	Motorlu taşıtlar, otobüsler, kamyonlar için kauçuk iç lastikler	82	17	-	1	-
11	401320	Bisikletler için kauçuk iç lastikler	-	781	-	1	-
12	401390	Diğer kauçuk borular	796	928	817	429	-
13	700711	Taşımacılık ortamları, gemiler vb. için temperli emniyet camı.	94 472	141 062	129 359	206 700	371
14	700719	Diğer temperli emniyet camları	1 278 931	2 194 961	2 080 967	1 159 756	773
15	700721	Taşımacılık ortamları, gemiler vb. için lamine emniyet camları.	64 465	101 753	80 225	80 214	2
16	700729	Lamine emniyet camı, diğerleri	29 427	25 209	70 045	84 379	14 119
17	840734	Motorlu taşıtlar için 1000 cm3 üzeri pistonlu motorlar	-	-	27	121	1
18	840820	Motorlu taşıtlar için pistonlu dizel motorlar	-	-	787	3 650	6 261
19	840890	Pistonlu motorlar, diğer içten yanmalı motorlar	-	-	-	976	-
20	840910	Uçak motorları için parçalar, bileşenler	-	-	-	1	-
21	840991	İçten yanmalı pistonlu motorların parçaları	2 172 886	2 589 840	1 438 313	1 631 713	7 107 649
22	840999	İçten yanmalı pistonlu motorların parçaları	889 771	926 967	1 313 381	1 329 860	568 080
23	848210	Bilyalı rulmanlar	664 898	772 318	757 056	584 015	5 560
24	848220	Makaralı ve konik makaralı setler dahil konik makaralı rulmanlar.	926	481	577	1 567	926

25	848230	Küresel makaralı rulmanlar	347	166	1 325	108	29 427
26	848240	İğne rulmanlar	779	470	996	183	2 384 062
27	848250	Diğer makaralı rulmanlar	15 321	18 280	16 393	16 038	318 716
28	848280	Bilyalı ve makaralı rulmanlar dahil olmak üzere rulmanlar	6 885	1 855	4 063	1 639	15 321
29	848291	Toplar, iğneler, silindirler	24	4	14	5 449	24
30	848299	Diğer rulman parçaları	7 818	4 315	5 406	2 400	1 367
31	848310	Transmisyon milleri (eksantrik milleri, kranklar dahil), kranklar	275 079	481 846	425 959	495 383	138 580
32	848320	Bilyalı ve makaralı rulmanlı yatak yuvaları.	23	201	276	51	664 898
33	848330	Rulmansız rulman yuvaları, rulman kabukları	27 089	29 786	37 676	35 232	3 476
34	848340	Tekerlekler, dişliler, bilyalı vidalar, dişli kutuları	18 293	60 437	44 928	10 200	12
35	848350	Volanlar, kasnak blokları için kasnak blokları dahil kasnaklar.	175 854	214 160	292 910	295 871	1 634
36	848360	Şaft kaplinleri (kardan mafsalları dahil) dahil olmak üzere kaplinler	6 261	13 374	14 585	28 876	140
37	848390	Mil, dişli, dişli kutusu, kavrama parçaları	318 716	347 197	298 640	377 380	22
38	848410	Metal-plastik conta	3 476	3 469	6 219	5 862	237 310
39	848420	Metal-plastik contalar, mekanik contalar	140	280	214	194	18 293
40	848490	Poşet, kese vb. için sızdırmazlık kitleri.	1 367	1 000	631	1 188	175 854
41	850710	Pistonlu motor marş motorları için kurşun-asit aküler	14 119	104 076	989 336	897 581	58 094
42	850720	Elektrikli kurşun-asit aküler, ots.	237 310	683	683	34 757	796
43	850730	Elektrikli nikel-kadmiyum piller	14	-	6	2	-
44	850750	Nikel-metal hidrit piller	2	-	47	1	5 405
45	850760	Lityum iyon piller	246	236	603	442	889 771
46	850780	Elektrik akümülatörleri (kullanılamaz, kurşun-asit, nikel-kadmiyum, nikel-metal hidrit ve lityum-iyon akümülatörler hariç)	12	43	8	67	586 874
47	850790	Akümülatörlerin parçaları, bileşenleri, elektrik ayırıcıları	773	64 058	2 200	3 111	82
48	851110	Bujiler	371	2 390	2 694	743	27 089
49	851120	Mıknatıslı çakmaklar, dinamolar, mıknatıslı volanlar	10	11	55	14	81 704

50	851130	Distribütörler, ateşleme bobinleri	326 109	354 646	281 911	320 748	841 937
51	851140	Marş motorları, aynı zamanda marş jeneratörü olarak da çalışır	286	143	134	1 196	53
52	851150	Diğer jeneratörler	649	930	805	1 487	23
53	851180	İçten yanmalı motorlar için elektrikli ateşleme ve çalıştırma ekipmanları	108	127	14	73	64 465
54	851190	Ateşleme ve marş elektrik donanımının parçaları.	1 634	1 803	339	632	779
55	851210	Elektrikli ışık sinyal cihazı, görsel, bisikletler için	-	-	2	-	-
56	851220	Araç motorları için elektrik sinyal cihazları, ışık, görsel	58 094	72 916	264 696	252 675	62 069
57	851230	Elektriksel sinyal cihazları	460	657	552	399	2 172 886
58	851240	Elektrikli silecekler, buz çözücüler, buğu gidericiler	138 580	100 604	34 977	1 768	347
59	851290	Aydınlatma, sinyal, silecek vb. aksamaları.	20 058	20 255	47 845	41 780	286
60	870600	Traktör, binek araç, kargo, özel amaçlı araç şasileri	22	3	2 800	-	7 818
61	870710	İnsan taşımacılığına yönelik binek araç gövdeleri	-	-	1	1 441	134 294
62	870790	Traktör, kamyon ve diğer araçların kabinleri dahil gövde işleri	5 560	16 210	17 400	5 203	6 885
63	870810	Traktör, binek araç, kamyon vb. araçlar için tamponlar.	108 371	165 465	683 855	695 467	108 371
64	870821	Emniyet kemerleri	4 792	38 647	305 117	313 882	4 792
65	870822	8701 ila 8705 pozisyonlarındaki motorlu taşıtlar için belirtilen ön camlar, arka camlar ve diğer camlar	-	-	37 068	29 074	14
66	870829	Traktör gövdelerinin parçaları, bileşenleri ve aksesuarları, >= 10 kişi taşımaya yönelik motorlu taşıtlar, binek otomobilleri ve esas olarak insan taşımaya yönelik diğer motorlu taşıtlar, yük taşımaya yönelik motorlu taşıtlar, motorlu taşıtlar	584 648	1 340 185	4 991 744	4 960 702	257 242
67	870830	Frenler, servo frenler; parçalar, bileşenler	841 937	949 142	1 481 236	1 243 580	584 648
68	870840	Şanzımanlar, şanzımanlar; parçalar, bileşenler	314 612	230 671	234 752	232 916	20 058

69	870850	Diferansiyelli tahrik aksları, paletli akslar; parçalar, bileşenler	90 204	79 903	142 896	160 857	10
70	870870	Tekerlekler; parçalar, bileşenler, aksesuarlar	7 107 649	8 076 178	11 894 831	14 035 820	3 356 793
71	870880	Süspansiyon sistemleri; parçalar, bileşenler (amortisörler dahil)	568 080	696 458	631 816	714 254	90 204
72	870891	Radyatörler; parçalar, bileşenler	59 488	133 060	389 884	263 667	326 109
73	870892	Egzoz susturucuları, egzoz boruları; parçalar, bileşenler	1 013 455	454 237	315 508	374 502	460
74	870893	Kaplinler; parçalar, bileşenler	62 069	73 003	97 400	90 265	108
75	870894	Direksiyon simitleri, kolonları, direksiyon kutuları; parçalar, bileşenler	257 242	224 536	393 100	396 425	314 612
76	870895	Şişirme sistemli kurtarma hava yastıkları; parçalar, bileşenler	117	3 960	260	163	94 472
77	870899	Diğer traktör, otomobil, kamyon vb. için parçalar, aksesuarlar.	3 356 793	3 487 355	5 390 183	6 929 088	117
	TOPLAM		24 986 529	29 295 634	42 005 799	43 644 137	24 986 531

Kaynak: Çek İstatistik Ofisi

Binek araç ihracatımızda önemli bir destinasyon olan Çekya'ya toplu taşıma araçları ihracatımızın artmasında, özellikle yerel idarelerin kamu alımlarının rol oynadığı bilinmektedir. Yan sanayi ürünlerinde, motor aksam-parçaları, sıvı pompaları, ateşleme cihazları ve otomobil koltuklarında ihracat potansiyelimizin yüksek olduğu değerlendirilmektedir.

4. Sektörde İhracat Yoluyla Pazara Giriş

4.1. Sektör İçin Hedef Bölgeler/Şehirler/Eyaletler

Başkent Prag'ın yanı sıra, ülkenin iki büyük sanayi şehri olan Brno ve Ostrava, ihracatçı firmalarımızın çoğu endüstride yöneldiği ana hedeflerdir.

Otomotiv sektörüne girdi imalatı ile iştigal eden firmalar, Çekya'nın çoğu bölgesinde faal olacak biçimde konumlanmış olmakla birlikte, OEM firmalarının üretim tesislerin yer aldığı bölgelerde ve Almanya ve Slovakya gibi otomotiv üreticisi komşu ülkelerin sınırlarına yakın bölgelerde kümelenmiştir. Bu itibarla, Toyota'nın üretim üssü Kolin, Hyundai'nin üretim tesisinin yer aldığı Nosovice, Skoda Auto'nun ana sanayi üretim tesislerine ev sahipliği yapan Mlada Boleslav ve Kvasiny şehirleri ile VW girdilerini imal eden tesislerinin yer aldığı Vrchlabi ve civarı, ihracatta önemli noktalar. Esasen Çekya'nın yüzölçümünün küçük olması ülkenin diğer bölgelerinden de ihracatı mümkün kılarken, lojistik faktörünün özellikle bahse konu bölgeler ve bu ana merkezler arasında kalan hattı daha cazip hale getirmektedir.

Doğrudan ihracatın yanı sıra, firmalarımızın AB ülkelerine ihraç etmek üzere ürünlerini bu bölgelerde depolaması da söz konusudur.

Ülkemizde bulunan otobüs üreticisi TEMSA firmasının ortağı olan ve esasen raylı sistem araçlarının imalatı ile iştigal eden Skoda Transportation'un tesislerinin konumlandığı Pilsen, Iveco otobüs fabrikasının yer aldığı Vysoké Mýto, Sor'un üretim üssü olan Libchavy de bu firmalara tedarikte bulunan ihracatçılarımız için önemli merkezlerdir.

<https://czechinvest.gov.cz/en/Czechia-data-reports/Regions-in-Comparison> adresinde, Çekya'nın bölge/shehirlerine ilişkin karşılaştırmalı veriler mevcuttur.

<https://www.byznysakce.cz/mestoprobyznys2024> adresinde ise, Çekya'nın muhtelif bölge ve şehirlerinin iş ortamı hakkında bilgiler sunulmaktadır.

4.2. Sektörde Önde Gelen Firmalar ve Pazarın Yapısı

4.2.1. İlgili Oda/Birlik/Dernek/STKlar ve İletişim Bilgileri

Sdružení automobilového průmyslu (AutoSAP) - Çek Otomotiv Sanayii Derneği, üretici firmaları temsil etmektedir. www.autosap.cz

Svaz dovozců automobilů - Çek Otomotiv İthalatçıları Derneği (SDA CIA): Çek Cumhuriyeti'nde karayolu taşıtlarının ithalat ve ticareti alanında faaliyet gösteren tüzel kişileri temsil etmektedir. <https://portal.sda-cia.cz/>

Çek Ticaret Odası – Hospodarska Komora – üyelik ihtiyari olup, belirli sektörlerin alt komitelerini bünyesinde barındırmaktadır. <https://www.komora.cz/>

Otomotiv alanında faal firmaların küme yapılanması Autoklastr, Çekya'da sektörün rekabetçiliği ve sürdürülebilir kalkınma hedeflerini desteklemek üzere kurulmuştur. <https://autoklastr.cz/cs/>

4.2.2. İthalatçı Firma Bilgisi Alınabilecek Açık Kaynaklar

Çek Otomotiv İthalatçıları Derneği Üyeleri <https://portal.sda-cia.cz/clanky/download/Adresar-SDA.pdf> adresinde sunulmaktadır.

Çek Yatırım Ajansı'nın Tedarikçi Listeleri – Listedeki firmaların büyük bölümü aynı zamanda ithalatçı da olduğu dikkate alındığında, sektör ve tedarikçi sınıfı (tier 1,2,3 gibi) filtrelemek suretiyle incelenebilir. (ücretsiz kayıtlı)

https://suppliers.czechinvest.org/Aplikace/suppliers_ext.nsf/index.xsp

Çek Ticaret Ajansı Czechtrade İhracatçı Firma Veri tabanı: Ücretsiz kayıt olmak suretiyle erişime açık veri tabanı

<https://www.czechtradeoffices.com/czechtrade/services/czech-exporter%E2%80%99s-directory> adresindedir. İhracatçı firmaların büyük bir bölümü aynı zamanda ithalat da yapmaktadır.

Firma listelerini talep eden ihracatçılarımız Müşavire Danışın portalı üzerinden Müşavirliğimize ürün/NACE kodu belirterek taleplerini iletebilmektedir. <https://musaviredanisin.ticaret.gov.tr/>

4.3. Sektörün İthalatında Zorunlu Belgeler

Çekya'ya ithalatla, diğer AB ülkelerine benzer şekilde, fatura, gümrük kıymet beyanı, nakliye belgesi (konşimento; karayolu konşimentosu (CMR); havayolu konşimentosu (AWB) gibi), sigorta belgeleri, sevkiyat listesi, tek idari belge (SAD) gibi genel belgelerin yanı sıra, ürünün tercihli/tercihli olmayan menşe durumunu tevsik eden belgeler ile ürün özelinde talep edilen teknik düzenlemeler ve standartlara uygunluğu teyit eden belgelerin ibraz edilmesi gerekmektedir.

Otomotiv ve yan sanayi sektöründeki ürünlerin çok büyük bir bölümü Gümrük Birliği kapsamında yer almakta olup, vergi muafiyetlerinden yararlanmak üzere ATR belgesi eşliğinde sevk edilmelidir.

Ürünlerin teknik düzenlemelere ve standartlara uygunluğunun uygun biçimde beyan edilmesini teminen 4.10 sayılı bölümde yer alan hususlara dikkat edilmelidir.

4.4. Sektörde Sevk Öncesi İnceleme Zorunluluğu Var mıdır? Varsa Yetkilendirilmiş Gözetim Şirketleri Hangileridir?

Genel bir sevk öncesi inceleme zorunlu kılınmasa da, bazı alıcı firmalar kaliteyi ve sözleşmelere uygunluğu teyiden için inceleme talep edebilmektedir. TÜV Rheinland, DEKRA, Bureau Veritas, SGS, Český institut pro akreditaci (ČIA) gibi firma ve kuruluşlar, gönderilen malların sipariş edilenlerle aynı olduğunu ve gerekli standartları karşıladığını doğrulamak için kullanılabilecek sevkiyat öncesi inceleme hizmetleri sunmaktadır.

Çek gümrük bölgesindeki fiziki kontroller esasen üçüncü ülkelerden gelen ürünlerin çoğuna uygulanmakta olup, özellikle kimyasal ürünlerin sıklıkla kontrol edildiği Çek Gümrük İdaresince belirtilmiştir. Ürünün içeriğinde sağlığı tehdit eden bir maddenin sonradan tespit edilmesi vb. gibi durumlarda ürün piyasada iken de denetleme yapılabilir.

Öte yandan, ürünlerin AB'ye sevk / eşyanın varışı öncesinde özet beyan sunma zorunluluğu bulunmaktadır. Operatörler, elektronik beyanname sunarak AB'ye yapılan sevkiyatlar için önceden kargo bilgisi sağlamak zorundadır. Bu itibarla https://taxation-customs.ec.europa.eu/customs-4/customs-security/security_en adresinde yer alan giriş beyanı (ENS) hakkında bilgi edinilmesinde fayda bulunmaktadır.

4.5. Sektördeki Önemli Fuarlar ve Tarihleri

Aşağıda sıralanan fuarlar, otomotiv ve yan sanayi alanında faal firmalarımız için uygundur. 2024 yılında Çekya’da milli katılım desteği verilen bir fuar bulunmamaktadır. Bununla birlikte bireysel katılım desteği kapsamında yer alan Amper, IDET ve MSV başta olmak üzere aşağıdaki fuarlara katılımın faydalı olabileceği değerlendirilmektedir.

- Brno Moto Salon – 5-8 Mart 2026
- MSV Brno Mühendislik Fuarı – Her yılın Ekim ayında gerçekleşen, ülkenin en büyük fuarıdır.
- Czechbus – 24-26 Kasım 2026
- CEE Automotive Supply Chain Olomouc – 4-5 Kasım 2025
- Prague Car Festival – 1-2 Kasım 2025
- Autoshow Praha – 30 Mayıs-1 Haziran 2025
- Mechmeet Prag - Otomotiv ve Mühendislik Expo – 23-25 Ekim 2025
- Amper – Brno Elektronik Fuarı – her yıl Mart ayında düzenlenmektedir, yan sanayi firmaları için uygundur
- IDET – Brno Savunma Sanayi Fuarı – 2 yılda bir, 28-30 Mayıs 2025

4.6. Sektör Firmalarına Hitap Eden ve Gerçekleştirilmesi Planlanan Ticaret Heyetleri

Ülkemizde planlanan heyet programı bulunmamaktadır. Öte yandan, Çek Ticaret Ajansı Czechtrade, Çek firmalarından oluşan bir heyetle 2025 yılı Haziran ayında Automechanika İstanbul Fuarına katılım planlamaktadır. <https://www.czechtrade.cz/kalendar-akci?country=TR&text=&show=grid>

4.7. Sektörde İhale Yayımlayan Kamu Kurumları ile İlgili Bilgiler

Çekya’da açılan ve Çek şirketleri haricinde diğer ülkelerin firmalarına da açık olan ihaleler haftalık 'Obchodni Vestnik' <https://ov.ihned.cz/> gazetesinde yayımlanmakla birlikte, Kamu ihaleleri Çek Bölgesel Kalkınma Bakanlığı kontrolündeki <https://vvz.nipez.cz> sayfasında yayımlanmaktadır. Bu sayfaya firmaların kayıt yaptırmaları halinde davet usulü ihalelerden de haberdar olabileceği anlaşılmaktadır. İhalelerin Yayınlandığı diğer Web Siteleri: (İngilizce dilinde) TED-Tenders Electronic Dailly <http://ted.europa.eu> ve Çek Elektronik Kamu İhaleleri Bülteni <https://tenderarena.cz/dodavatel> ‘dir.

Sektördeki ihalelerin önemli bölümü, yerel idarelerin (elektrikli) toplu taşıma aracı alımları ile ilintilidir. Çekya bu alanda üretici olmakla birlikte, son dönemde bu alandaki ihalelerde Türk firmalarının kayda değer başarılar elde ettiği gözlemlenmiştir. Bununla birlikte, Türk firmalarının bazı ihalelerden hariç tutulduğu ve/veya tamamlanan ihale süreçlerinin itiraz ve rekabet kurallarına uygunluk prosedürleri çerçevesinde uzayabildiği de görülmektedir. Söz konusu ihaleler, yerel idarelerin/belediyelerin toplu taşımadan sorumlu (Prag DPP gibi) şirketleri tarafından açılmaktadır.

4.8. Ülkenin, Ülkemiz ve Diğer Ülkelerle STA/Tercihli Ticaret Anlaşmaları Hakkında Bilgi

Çekya, AB üyesi olması nedeniyle AB’nin taraf olduğu tercihli düzenlemelere tabidir. Türkiye ile Gümrük Birliği, AEA ülkeleriyle ortak pazar düzenlemeleri çerçevesinde ticaretini sürdüren Çek Cumhuriyeti, Serbest Ticaret Anlaşmaları marifetiyle, aralarında Japonya, G.Kore, Meksika, Kanada gibi otomotiv ihracatçısı ülkelerin de yer aldığı çok sayıda ülke ve ülke grubu ile gümrük vergisi muafiyeti/indirimlerinden yararlanmaktadır. AB’nin mevcut ve muhtemel STA ortaklarına dair

güncel liste/bilgiler https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/negotiations-and-agreements_en adresinde yer almaktadır.

4.9. Tercihli Tarifeden Yararlanmak İçin Gereken Belgeler

Otomotiv ana ve yan sanayi sektörü kapsamındaki ürünlerin önemli bölümü Gümrük Birliği çerçevesinde tercihli tarifeden (karşılıklı gümrük vergisi muafiyeti) yararlanmaktadır. Bu itibarla ürünlerin ticaretinde A.TR dolaşım belgesi kullanılması esastır.

AB ve Türkiye ile birlikte Akdeniz, EFTA, Balkan ülkelerinin de taraf olduğu Bölgesel Konvansiyon uyarınca, aralarında STA bağı bulunan ülkeler arasında birbirleri menşeli girdi kullanımı ve kümülasyon imkanları mevcuttur. Konuya dair bilgilerin https://taxation-customs.ec.europa.eu/customs-4/international-affairs/pan-euro-mediterranean-cumulation-and-pem-convention_en adresinden edinilmesi mümkündür.

4.10. Sektörde Standartlar

AB'nin "eski yaklaşım direktifleri" kapsamında yer alan otomotiv ve yan sanayi ürünlerinde AB mevzuatı büyük ölçüce UN ECE düzenlemeleri, ISO ve CEN sınıflandırmalarını temel almaktadır. Bu çerçevede, sektörde AB ile ticaretimizde Tip Onayları ve karşılıklı tanımayaya dayalı bir işleyiş hakimdir. Denetimler ise IATF 16949:2016 sistemine göre yapılmaktadır.

Bir aracın AB pazarına arzını teminen, tüm yasal ve teknik gereklilikleri karşılayarak AB tip onayı alması şarttır. Araç ve bileşenlerin tip onayı başvuruları, üretici veya yetkili temsilcisi tarafından ilgili üye ülkenin yetkili kuruluşuna sunulmalıdır. Başvuru, araç kategorisine özgü teknik gereklilikler listesinde belirtilen her bir parça ve sistem için üretici dosyası ve tip onay sertifikası içermelidir.

Üretilen her bir araç ve parçanın AB standartlarına uygun olduğunu gösteren uygunluk belgesi, üretici veya yetkili temsilcisi tarafından verilmekte olup, ürünün AB pazarında satılabileceğine işaret etmektedir.

Araç ve bileşen üreticileri, tip onayı ve uygunluk durumunun gösterildiği işaretleri bir yasal levhaya iliştiirmelidir.

https://single-market-economy.ec.europa.eu/sectors/automotive-industry/legislation_en adresinde sektöre ilişkin AB mevzuatı hakkında bilgi yer almaktadır.¹

Çekya'nın, AB ile uyumlu olan, ürün gerekliliklerine dair ulusal mevzuatının ana bileşenleri aşağıda sıralanmıştır:

- Taşıtların yollarda çalıştırılması için teknik yeterliliğin ve teknik koşulların onayına ilişkin kararname

¹ (EU) 2018/858, (EC) No 715/2007 ve (EC) No 595/2009 sayılı Tüzükler
2007/46/EC (OJ L-151 14/06/2018) (CELEX 32018R0858) sayılı Direktif
(EU) 2020/683 sayılı Uygulama Tüzüğü (OJ L-163 26/05/2020) (CELEX 32020R0683)
(EU) No 168/2013 sayılı Tüzük (OJ L-060 02/03/2013) (CELEX 32013R0168)
901/2014 sayılı Tüzük (OJ L-249 22/08/2004) (CELEX 32014R0901)
(EU) No 167/2013 sayılı Tüzük (OJ L-060 02/03/2013) (CELEX 32013R0167)
(EU) 2015/504 sayılı Uygulama Tüzüğü of (OJ L-85 28/03/2015) (CELEX 32015R0504)
(EU) 2024/1689 sayılı Tüzük
2014/90/EU sayılı Direktif

- Araçların teknik kapasitesinin ve araçların yollarda çalıştırılmasına ilişkin teknik koşulların onaylanmasına ilişkin kararname
- Karayolu Kanunu
- Lastiklerle ilintili olarak, Atık Kanunu
- Elektrikli ve elektronik cihazlarda belirli tehlikeli maddelerin kullanımının kısıtlanmasına ilişkin yönetmelik

İlaveten, ozon tabakasına zarar veren maddelere dair düzenlemeler ile florlu sera gazları ile ilgili kontrol mekanizmaları hakkında düzenlemeler uyarınca öngörülen ithalat şartlarının da incelenmesinde fayda görülmektedir.

“Elektrikli ve elektronik cihazlar”ın aynı zamanda yan sanayi girdisi olarak kullanılabilmesi itibarıyla, söz konusu ürün grubuna dair teknik bilgiler de aşağıda paylaşılmıştır:

- Elektromanyetik uyum

Piyasaya sunulan cihazın elektromanyetik ortamda, o ortamdaki başka bir cihaza kabul edilemez elektromanyetik müdahaleye neden olmayacak şekilde çalışabilme yeteneğinin testlerle belgelenmesi gereklidir. Elektromanyetik uyumluluk gereksinimleri, 117/2016 Sayılı Yönetmelik’in 1 sayılı ekinde listelenmiştir. Bahse konu yönetmelik, 616/2006 Coll. Sayılı Yönetmelik ve AB mevzuatına uygundur. Cihazlar aynı zamanda, bir başka düzenleme (örneğin sayaçlar için teknik gereklilikleri belirleyen düzenleme veya tıbbi cihazlar için teknik gereklilikleri belirleyen yönetmelik) kapsamına giriyorsa, bu düzenlemelerin temel gerekliliklerini de karşılamalıdır.

Ürüne, bu çerçevede, onaylanmış kuruluşlarca verilen uygunluk belgesi, CE işareti, ve AT Uygunluk Beyanı, aranan başlıca koşullardır.

Elektromanyetik uyum konusunda detaylı mevzuat ve şartlara ilişkin <https://www.nlfnorm.cz/informacni-portal/953/vyrobky-z-hlediska-elektromagneticke-kompability-emc-> adresi incelenebilir.

- Voltaj limitleri belirlenmiş ürünler/alçak gerilimli ekipman

Elektrikli ekipman, uygun şekilde kurulduğunda, bakımı yapıldığında ve üretildiği amaç için kullanıldığında, kişilerin, evcil ve çiftlik hayvanlarının veya mülklerin güvenliğini tehlikeye atmamalıdır. Bunu temin etmek üzere CE, AT Uygunluk beyanı ve ürün özelinde gereken diğer uygunluk belgeleri sunulmalıdır.

Ürünlere ilişkin Uyumlaştırılmış Avrupa teknik standartları bulunmadığında ve elektrikli ekipman ancak Uluslararası Elektroteknik Standardizasyon Örgütü (IEC) veya Uluslararası Elektroteknik Ürünlerin Onaylanması Komisyonu'nun (CEE) güvenlik hükümleri dahil olmak üzere belirtilen standartlarla uyumlu olduğunda, bu güvenlik hükümleri Komisyon tarafından yayınlanmışsa, piyasaya arz koşullarının yerine getirildiği kabul edilir. Uyumlaştırılmış Avrupa teknik standartları veya yayınlanmış IEC veya CEE güvenlik hükümleri olmadığında ise, elektrikli ekipman Çek teknik standartlarının güvenlik gerekliliklerine uygun olmalıdır.

- Ürünlerde yer alan tehlikeli maddeler

Elektrikli cihazlar, tehlikeli maddelerin kullanımının kısıtlanmasına ilişkin gereklilikleri ve elektrikli ekipmanın piyasaya arzına ilişkin koşulları karşılamalıdır. Elektrikli ekipmanlarda tehlikeli maddelerin kullanımına ilişkin kısıtlamalara ilişkin hükümler, AB ve Çek mevzuatında belirlenmiştir.

Bunlara ilişkin bilgi <https://www.nlnorm.cz/informacni-portal/980/nebezpecne-latky-v-elektrickyh-a-elektronickyh-zarizenich-rohs-ii> adresinde yer alır.

Mevzuat, kısıtlanan tehlikeli maddelerin ve bu maddelerin azami konsantrasyon yüzdelerini içermektedir.

Ayrıca, "Küresel Otomotiv Paydaşları Grubu"nu (GASG) oluşturan otomobil üreticileri, parça tedarikçileri, kimya endüstrisi ve plastik endüstrisi temsilcileri tarafından, otomotiv endüstrisi için beyanı zorunlu olan maddelerin listesi yayımlanmıştır. <https://www.gadsl.org/> adresinde yer alan listede, kanserojen, üreme, genetik, alerjen, toksik ve çok toksik, çevre için tehlikeli ürünler belirlenerek bu maddelerin ihracatta beyanı öngörülmüştür.

İlaveten, yan sanayi kapsamında yer alabilen ve AB'nin yeni yaklaşım mevzuatı kapsamındaki bazı ürünlerde CE işareti talep edildiğinin hatırlanmasında fayda bulunmaktadır. Söz konusu belgeler 'Onaylanmış Kuruluşlar' tarafından verilmektedir. CE işaretine ilaveten, patlama riski taşıyan ortamlarda kullanılması amaçlanan ekipman ve koruyucu sistemlerde "patlamaya karşı kontrol işareti", gürültü emisyonlarını direktifi çerçevesindeki ürünlerde "garantili akustik güç seviyesi" bilgisinin ürüne iliştilmesi gerekmektedir.

Ürünlerin yeniden kullanılabilirlik ve geri dönüşümüne ilişkin mevzuat bilgisi <https://www.nlnorm.cz/informacni-portal/563/opetna-pouzitelnost-recyklovatelnost-a-zpetny-odber> adresinde yer almaktadır.

Sektör kapsamındaki ürünlerin mahiyetine göre değişen ilave test, rapor ve standart gereklilikleri olabilmektedir. Bu itibarla, ürün özelindeki gereklilikler için <https://celnisprava.gov.cz/en/applications/Pages/taric-cz.aspx> adresinden GTİP ve menşe ülke seçilerek tarife ve tarife dışı önlemler incelenmelidir. Aynı adreste yer alan Certificates satırındaki [...] ikonuna tıklayarak ürün özelindeki sertifika ve belge gereksinimleri hakkında bilgi alınabilmektedir.

4.11. Sektörde Etiketleme

Çekya'da ambalajın etiketinde, ambalajın üretildiği malzemenin tipi, yeniden kullanım veya geri dönüşüm durumuna ait bilgilerin yer alması zorunludur. Etiketlenmesi gereken ambalajlama ve etiket formatı çeşitli kararlarla hukuki düzenlemeye tabi tutulmuştur. https://climate.ec.europa.eu/eu-action/transport/road-transport-reducing-co2-emissions-vehicles/car-labelling_en adresinden konuya ilişkin bilgi ve gelişmelerin takip edilmesi mümkündür.

AB, üye ülkelerde gönüllülük esasına bağlı olarak, 66/2010/EC sayılı Tüzük ile Çevre Etiket (Ecolabel) düzenlemesi geliştirmiştir. Bazı ithalatçıların eko etiketleme ile ilgili talepleri olabilmektedir.

Sürücülerin düşük yakıt tüketimine sahip yeni otomobilleri seçmelerine yardımcı olmak üzere, araçların yakıt verimliliğini ve CO2 emisyonlarını gösteren bir etiket de dahil, ilgili bilgilerin tüketicilere sağlanması 'Otomobil Etiketleme Direktifi' (Direktif 1999/94/EC) uyarınca zorunlu kılınmıştır.

Etiket içeriği Çekçe dilinde olmalıdır.

4.12. Sektörde Ambalajlama

Avrupa Birliğinde pazarlanan ürün ambalajlarının, çevreyi korumayı amaçlayan genel gerekliliklere ve tüketicilerin sağlığına yönelik herhangi bir riski önlemek için tasarlanmış özel hükümlere uyması zorunludur. Bu çerçevede, ambalajların geri dönüştürülebilirliği ve atık yönetimi ile ambalajların boyutları, içerdikleri ürün miktarları ve kapasiteleri hakkındaki düzenlemelere² uygun paketleme/ambalajlama yapılmalıdır.

Paketleme ve ambalajlama, tüketici sağlığı ve çevrenin korunması amacıyla, AB tarafından belirlenen kurallara uygun yapılmak zorundadır³.

Ambalajlı ürün satan şirketler, kullanıcılara ambalajın kendisi ve atığı (geri alınması, toplanması, yeniden kazanılması, dönüştürülmesi, atılması vb.) konusunda bilgi sağlamakla mükelleftir. Çekya'nın AB ile uyumlu Ambalaj Kanunu, üreticiler ve ithalatçılar için ambalaj atıklarının toplanması, geri dönüştürülmesi ve bertaraf edilmesi konusunda aşağıda sıralanan sorumlulukları öngörmektedir.

AB ve Çekya tarafından öngörülen yükümlülüklerin yanı sıra, Almanya ile entegre tedarik zincirlerine dahil olan Çek ithalatçıların, Almanya'nın yeni Ambalaj Kanunu çerçevesinde geri dönüştürülebilirlik ve sürdürülebilirliğe dönük ilave yükümlülükler talep etmeleri ihtimal dahilindedir.

4.13. Lojistik

Çekya, Avrupa'daki merkezi konumu ile yalnızca bir nihai ihracat ülkesi olmayıp, aynı zamanda Avrupalı üreticilerin tedariki için önemli bir depo üssü ve geçiş noktasıdır.

Karayolu: Çekya'da geniş bir karayolu ağı bulunmaktadır. Otoyol ağı, ülkenin büyük şehirlerini ve Avrupa'nın diğer önemli destinasyonlarını birbirine bağlamakta olup, ülkede otoyol kullanımı ücretlidir. Ülkenin Avrupa'daki merkezi konumu ve karayollarının kapasitesinin yetersizliğinden ötürü Doğu-Batı koridorunda bekleme süreleri ve yığılmalar olmaktadır. Sevkiyat güzergah ve bekleme sürelerine bağlı olarak ortalama 4-6 gün sürmektedir. Üretim bandına doğrudan girecek ürünlerde, süre avantajı gözetilerek yaygın olarak karayolu modu kullanılmaktadır. Karayolları kapasitesinin sınırlı olduğu bölgelerde, altyapının geliştirilmesi için projeler yürütülmektedir.

² Ambalaj ve ambalaj atıkları ile ilgili genel gereklilikler, 94/62/EC sayılı Direktif (CELEX 31994L0062) ile belirlenmiştir.

Önceden paketlenmiş ürünler için nominal miktarlara ilişkin özel kurallar: 2007/45/EC sayılı Direktif (CELEX 32007L0045) ile belirlenmiştir.

Gıda ile temasa geçecek malzeme ve nesneler için özel kurallar: 1935/2004 sayılı (EC) Yönetmeliği (CELEX 32004R1935) ile düzenlenmiştir.

Ahşap ve diğer bitkisel ürünlerden yapılan ambalajların AB'ye ithalatı: 2016/2031 sayılı (AB) Yönetmeliği (CELEX 32016R2031) ile belirlenen bitki sağlığı önlemlerine tabi olabilir.

Ahşap Ambalajlar: 2016/2031 sayılı (AB) Yönetmeliği (CELEX 32016R2031) ile getirilen hükümler, her türlü ahşap ambalajın (sandıklar, kutular, kasalar, variller, paletler, kutu paletler ve diğer yük tahtaları, palet yakaları vb.) FAO Uluslararası Bitki Sağlığı Önlemleri Standardı No. 15'in Ek I'inde belirtilen onaylanmış işlemlerden birinden geçirilmesi ve Ek II'de belirtilen ilgili işareti taşıması gerektiğini belirtmektedir.

³ Paketleme ve ambalajlamaya ilişkin temel AB mevzuatı şunlardır: Tüzük 1272/2008/EC (CLP); madde ve karışımların sınıflandırması, etiketlenmesi ve ambalajlanması hakkında kurallar, Tüzük 2022/1616/EC; gıda ile temas eden geri dönüştürülmüş plastik materyallerin pazara giriş koşulları ve geri dönüşüm teknolojilerine ilişkin kurallar, Direktif 94/62/EC (OJ L-365 31/12/1994); paketleme ve paket artıklarına dair genel kurallar, Tüzük 1935/2004/EC (OJ L-338 13/11/2004); gıda maddeleriyle temas eden malzemelere dair özel kurallar.

Çekya'ya karayolu taşımacılığında ikili veya transit geçişlerde geçiş izni kotaları uygulanmaktadır. Kota durumları UND'nin internet sayfasından takip edilebilir. <https://www.und.org.tr/>

Demiryolu: Çek Demiryolları (České dráhy), ülkenin ana demiryolu operatörüdür. Demiryolu ağı, hem yerel hem de uluslararası seferler sunmaktadır. Gerek ülke içerisinde, gerekse komşu ülkeler ile yapılan ihracat ve ithalatta, Avrupa'nın doğusu ile batısı arasında bir köprü görevi gördüğünden demiryolu taşımacılığı önemli bir rol oynamaktadır. 7-9 gün içerisinde ürün teslimatı yapılabilmekte, ancak aksama yaşanma ihtimali de bulunmaktadır. Stoklu /gecikme toleransı bulunan ürünlerde demiryolu uygun bir seçenektir. Toyota'ya yönelik olarak Kolin bölgesine yönelen sevkiyatlarda demiryolu kullanımı yaygındır.

Nehir yolu: Elbe (Labe) ve Vltava nehirleri hem iç ticaret hem de turizm için önemli ulaşım güzergahlarıdır. Nehir limanları, özellikle Prag, Ústí nad Labem ve Děčín'de bulunmakla birlikte, Çekya'daki düzenli taşımacılık için kullanılan navigasyonel su yollarının toplam uzunluğu 726 kilometredir.

Havayolu: Çekya'nın Uluslararası Havalimanı dünya genelinde birçok destinasyona uçuşlar sunan Prag Václav Havel Havalimanı'dır. Ayrıca, Brno, Ostrava ve Karlovy Vary gibi şehirlerde de bölgesel havalimanları bulunmaktadır.

İntermodal taşımacılık daha çok Hamburg ve Trieste Limanları üzerinden yapılmaktadır. Teslimat süresi 10-12 gün civarındadır.

Tüm taşıma modlarını etkileyen önlemlerden biri, 648/2005 ve 1875/2006 sayılı yönetmeliklerle Giriş Özet Beyanı'nın (ENS) zorunlu kılınmasıdır. Operatörler, elektronik beyanname sunarak AB'ye yapılan sevkiyatlar için önceden kargo bilgisi sağlamak zorundadır.

4.14. Dağıtım Kanalları

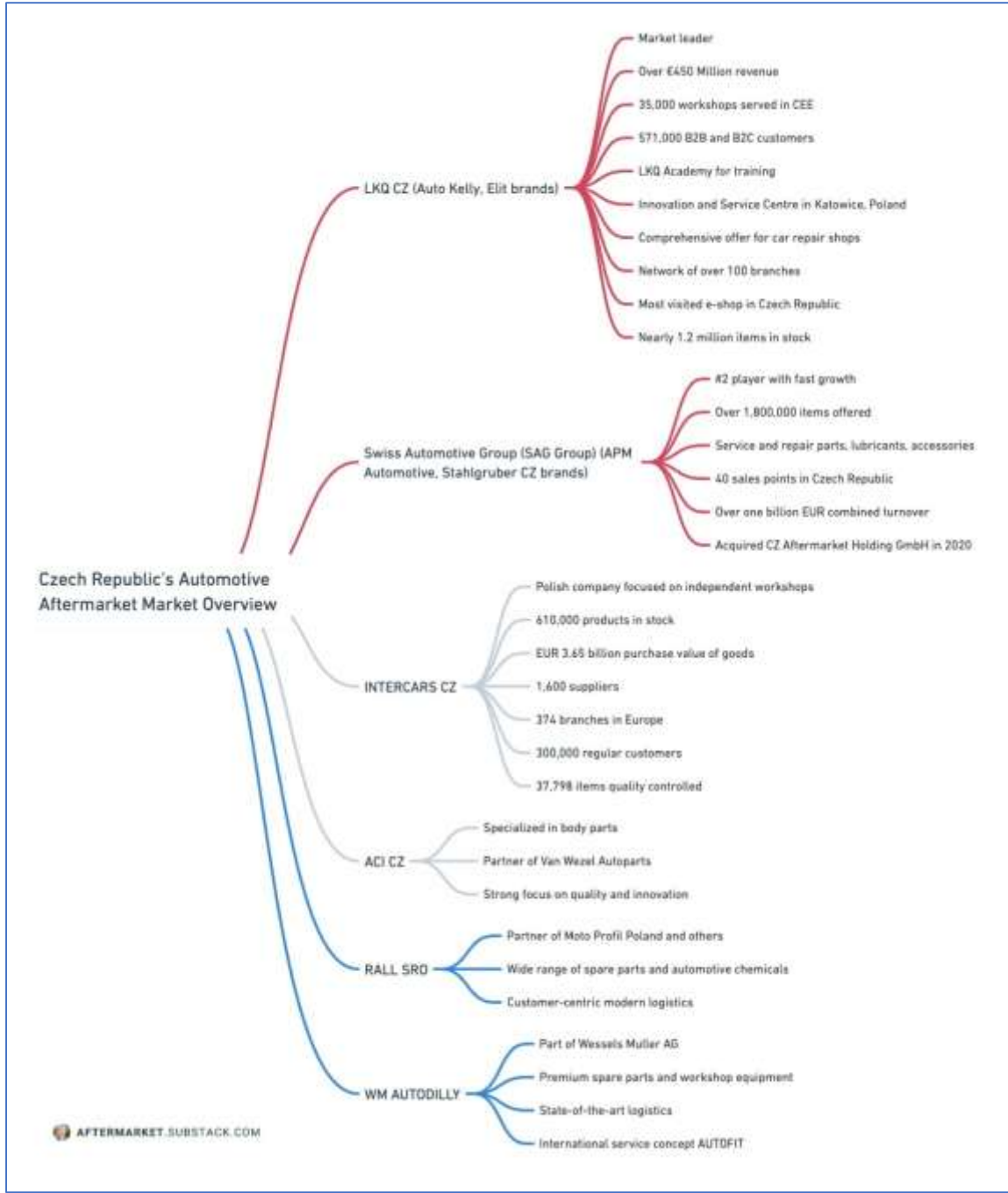
Çekya'da, yeni otomobil satışlarında, üretici firmaların yetkili bayileri önemli bir rol oynamaktadır. Otomobil üreticilerinin kendi yetkili bayi ağları bulunmakta olup, bayiler, markanın standartlarına uygun olarak satış, servis ve satış sonrası hizmetler sunmaktadır.

Pazarda ayrıca, yeni ve kullanılmış otomobil ithalatında uzmanlaşmış bağımsız şirketler de faaliyet göstermektedir. Bu şirketler, farklı markalardan araçları ithal ederek kendi satış ağları üzerinden veya perakendecilere dağıtım yapmaktadırlar.

Otomotiv yedek parça ve aksesuarları, genellikle toptancılar aracılığıyla perakendecilere dağıtılmaktadır. Perakendeciler, bu ürünleri son kullanıcılara veya tamir atölyelerine satmaktadır. Çek Cumhuriyeti'nin otomotiv yedek parça pazarı, Avrupa'nın en dinamik ve rekabetçi pazarlarından biri olarak öne çıkmaktadır. Bu pazar, hem yerel hem de uluslararası oyuncuların yoğun rekabetine sahne olurken, sürekli gelişen teknoloji ve tüketici talepleriyle de şekillenmektedir.

Çek Cumhuriyeti'nin otomotiv yedek parça pazarı, yıllık yaklaşık 1,2 milyar Avroluk bir büyüklüğe sahiptir. Olgunlaşmış bir yapıya sahip olan Çek pazarı, büyük Avrupa gruplarının yan kuruluşları tarafından domine edilmektedir. Ana sanayide AAA Auto, dağıtım ve perakende satış ile iştigal etmektedir. Auto Kelly ise, yedek parça ve aksesuar dağıtımında önemli bir oyuncudur.

LKQ CZ, Swiss Automotive Group (SAG) ve Inter Cars CZ gibi şirketler ile ACI, RALL ve WM AUTODILLY de pazarda önemli rol oynamaktadır.

Yedek parça pazarında yoğun bir rekabet ortamı mevcuttur. Şirketler, lojistik ve tedarik zinciri altyapısına büyük yatırımlar yaparak rekabet avantajı elde etmeye çalışmaktadır. Bu rekabet, tüketicilere geniş bir ürün yelpazesi ve rekabetçi fiyatlar sunulmasını sağlamaktadır.

Payı yüksek olmamakla birlikte, servis ve tamir atölyeleri de parça ve aksesuarları doğrudan tedarikçilerden veya toptancılardan temin eden önemli dağıtım kanallarıdır.

Ana Sanayi	Yan Sanayi
	

4.15. E-Ticaret

Geleneksel dağıtım yöntemleri, Çekya'nın otomotiv ve yan sanayi pazarında hala geçerliliğini korumaktadır. Ancak, e-ticaretin büyümesiyle birlikte, özellikle yan sanayi ürünlerinde çevrimiçi satış kanalları da giderek önem kazanmaktadır. Tüketiciler, çevrimiçi platformlar aracılığıyla geniş bir ürün yelpazesine ve rekabetçi fiyatlara erişebilmektedir.

4.15.1. Ülkedeki Pazaryerleri

İnternetin yaygınlaşmasıyla birlikte, çevrimiçi satış platformları da otomotiv sektöründe önemli bir dağıtım kanalı haline gelmiştir.

Otomotiv sektöründeki en popüler pazaryeri, AAA'dır. Bu ve benzeri platformlarda yeni ve kullanılmış araçlar alıcılara sunulmaktadır. Öte yandan yedek parça ve aksesuarların çevrimiçi satışları da büyümektedir.

Yedek parça ve aksesuarların çevrimiçi satışları büyümektedir. Tüketiciler, çevrimiçi platformlarda daha geniş bir ürün yelpazesine ve daha rekabetçi fiyatlara erişebilmektedir.

Hızlı teslimat ve kolay iade seçenekleri, çevrimiçi alışverişin popülerliğini artıran faktörler arasındadır.

Çek Cumhuriyeti'ndeki otomotiv parça e-pazarlarına bakarken, otomotiv parçalarına odaklanan uzmanlaşmış olanlar ve otomotiv parçalarını içeren genel çevrimiçi pazar yerleri arasında ayrım yapmak gereklidir. Genel çevrimiçi pazaryerlerinden Bazos ve Alza gibi yerel aktörlerin yanı sıra Aliexpress de kullanılmaktadır.

Otomotiv Parçaları üzerinde uzmanlaşan önde gelen e-pazarlar ve perakendeciler ise, Auto Kelly, Alvadi, Polychroma olarak sıralanabilir.

4.15.2. Özel Günler, Bayramlar v.b.

Çek iş kültüründe, iş-yaşam dengesine özen gösterilmekte olup, resmi tatiller ve mesai dışı saatlerde iş dair temaslardan kaçınıldığı görülmektedir. 2025 yılı tatil günleri aşağıda sıralanmıştır.

Noel döneminde ve Temmuz-Ağustos döneminde firmaların fuar, toplantı, vb. faaliyetlerinin azaldığı gözlemlenmektedir.

1 Ocak	Yeni Yıl
18 Nisan	Good Friday/Paskalya (<i>her yıl değişen tarih</i>)
21 Nisan	Paskalya (<i>her yıl değişen tarih</i>)
1 Mayıs	Emek ve Dayanışma Günü
8 Mayıs	Kurtuluş Günü
5-6 Temmuz	St. Constantin ve St. Methodius Günü
28 Eylül	St. Wenceslav Günü
28 Ekim	Bağımsızlık Günü
17 Kasım	Kadife Devrim
24-26 Aralık	Noel

Fiziksel satış noktaları tatil günlerinde kapanmakta olup, e-ticaret mecraları özel günlerden etkilenmemektedir. Ancak, başta Noel olmak üzere tatil döneminde sevkiyatların aksaması muhtemeldir.

Kara Cuma/Siber Pazartesi gibi günler, Çekya’da da e-ticarete kampanya dönemidir. Paskalya tatiline yakın dönemde de kampanyalar yapılmaktadır. Ancak, otomotiv sektörüne özgü olarak e-ticaret mecralarında kampanyaların belirli bir dönemde yapıldığına dair veri bulunmamaktadır.

4.15.3. En Çok Kullanılan Sosyal Medya Platformları

En popüler platform (%51 paya sahip olan) Facebook olup, Instagram ve Pinterest’in de ayrı ayrı %10’u aşan payları bulunmaktadır.

Arama motoru reklamlarında Google’ın yanı sıra, ülkenin yerel arama motoru olan ve çok yaygın olarak kullanılan Seznam üzerinden tanıtım da etkili bir seçenektir.

4.15.4. E-Ticarettteki Gümrük Vergileri ve Muafiyetleri

Çekya’da, ithal edilen ürünlere uygulanacak gümrük vergileri AB normları çerçevesinde belirlenmektedir. AB dışından yapılan ithalatlarda:

- Kıymeti 45 Avro’ya kadar olan hediyeler KDV’den muaf olup, bunun dışındaki tüm ithalatlarda KDV ödenmesi gerekmektedir.
- KDV, taşıyıcı firma aracılığıyla veya alıcı tarafından doğrudan Çek Cumhuriyeti Gümrük İdaresi’ne ödenmelidir.
- KDV’nin önceden e-ticaret sitesinde ödenmiş olması ve ürünün AB içindeki bir depodan temin edilmesi halinde alıcıya ek bir işlem uygulanmamaktadır.
- 150 Avro’yu aşmayan paketler için elektronik gümrük beyannamesi sunulmalıdır.
- 150 Avro’yu aşan paketler için gümrük vergisi tahsil edilmektedir.
- Sektördeki ürünlerde KDV oranı %21’dir.

4.15.5. E-Ticarete Yönelik Düzenlemeler

Çekya’da e-ticaretin yasal dayanakları, hem Avrupa Birliği (AB) düzeyinde hem de Çekya’nın ulusal mevzuatı ile şekillenmiştir.

AB ölçeğinde, Elektronik Ticaret Direktifi, kişisel verilerin korunmasını sağlayan Genel Veri Koruma (GDPR) Yönetmeliği, Dijital Hizmetler Yasası ve tüketicilerin haklarını koruyan Tüketici Hakları Direktifi gibi düzenlemeler Çekya’da uygulanmaktadır. Ürün güvenliğine dair 2024 yılı

sonunda yürürlüğe giren Genel Ürün Güvenliği Yönetmeliği (GPSR) de e-ticarete dair hükümler içermektedir.

Ayrıca, bu yılın Şubat ayında yayımlanan *Güvenli ve Sürdürülebilir E-ticaret için Kapsamlı Komisyon Bildirisi* <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/e-commerce-communication-comprehensive-eu-toolbox-safe-and-sustainable-e-commerce> adresinden erişime açılmıştır.

Ulusal düzeyde, sözleşme hukuku ve tüketici haklarını düzenleyen Medeni Kanun, tüketicilerin çevrimiçi alışverişlerdeki haklarını ve korunmasına yönelik hükümler içeren Tüketiciyi Koruma Kanunu, elektronik imzaların yasal geçerliliğini düzenleyen Elektronik İmzalar Kanunu ve kişisel verilerin işlenmesini ve korunmasını sağlayan Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ana kaynaklardır.

Söz konusu yasal çerçeve, e-ticaret işletmelerinin çevrimiçi faaliyetlerinde şeffaf ve doğru bilgi sağlamasını, tüketicilere ürünler, fiyatlar, teslimat koşulları ve cayma hakları hakkında açık bilgi vermesini, kişisel verilerin korunmasını ve elektronik sözleşmelerin güvenliğini sağlamasını zorunlu kılmaktadır.

4.15.6. E-Ticarete Yönelik Lojistik Hizmetleri

Çekya'da otomotiv ve yan sanayi alanında e-ticarete yönelik lojistik hizmetleri, ülkenin güçlü otomotiv sektörünün ve gelişen e-ticaret pazarının etkisiyle giderek önem kazanmaktadır. Bu alanda faaliyet gösteren firmalar, hızlı kargo, sipariş karşılama (fulfillment), depolama ve dağıtım gibi çeşitli hizmetler sunmaktadır.

DHL, FedEx, UPS gibi uluslararası lojistik firmalarının yanı sıra PPL, GLS, Zasilkovna, DPD gibi yerel firmalar da Çekya'da geniş hizmet ağına sahiptir. Bu firmalar, hızlı kargo, ekspres teslimat ve uluslararası gönderim gibi hizmetler sunarak otomotiv ve yan sanayi şirketlerinin e-ticaret operasyonlarını desteklemektedir. Ayrıca, yerel lojistik şirketleri de bu alanda faaliyet göstermektedir. Bu şirketler, genellikle yerel pazarın ihtiyaçlarına daha iyi uyum sağlayan özelleştirilmiş çözümler sunabilmektedir.

E-ticaretin büyümesiyle birlikte, sipariş karşılama (fulfillment) hizmetleri de önem kazanmıştır. Bu hizmetler, ürünlerin depolanması, paketlenmesi ve müşterilere gönderilmesi gibi süreçleri kapsamakta olup, bu alanda faal başlıca firmalar aşağıda sıralanmıştır.

- DHL Express (Czech Republic) s.r.o.
- Havi Logistics
- CD Cargo
- CEE Logistics
- GEBRÜDER WEISS spol. s r.o.
- Flex International sro
- GEFCO

Otomotiv yedek parçaları ve aksesuarları gibi ürünlerin depolanması ve dağıtımında uzmanlaşan depoculuk firmaları Çekya'da yaygındır. Bu firmalar depolama hizmetine ek olarak, (diğer AB firmalarına iletilecek ürünlere dair) özel işleme, ambalajlama ve elleçleme hizmetlerini de vermektedir.

E-ticaret müşterileri, hızlı ve güvenilir teslimat beklemektedir. Bu nedenle, lojistik firmalarının güçlü bir dağıtım ağına ve gelişmiş takip sistemlerine sahip olması sevkiyatın sürekliliğini temin etmede

önemli role sahiptir. Ayrıca, lojistik firmalarının, sipariş yönetimi, envanter takibi ve müşteri iletişimi gibi süreçleri destekleyen yazılımlara sahip olması tercih edilmelidir.

4.16. Tanıtım ve Pazarlama

İthal otomobil/taşıtlar daha ziyade üretici firmaların yetkili satıcıları tarafından pazarlanmakta ve satılmaktadır.

Çek otomotiv sektöründe OEM'lere (Orijinal Ekipman Üreticileri) ve tier 1, 2 ve 3 şirketlerine pazarlama ve satış yapmak, stratejik ve hedef odaklı bir yaklaşım gerektirmektedir. Pazardaki aktörlerin tespiti için firmaların özel ihtiyaçlarını, üretim hacimlerini ve gelecek planlarını incelemek, endüstri etkinliklerine, ticaret fuarlarına katılmak suretiyle ağ oluşturma fırsatlarını kullanmak, yerel iş ortakları/temsilcilerle işbirliği yapmak önemli bir adımdır. OEM'ler ve tier tedarikçilerinin, yüksek kaliteli, güvenilir bileşenlere ve hizmetlere öncelik verdiğinin, kalite kontrol süreçleri, sertifikasyon (ISO/TS 16949, vb.) ve AB'ye ihracat geçişinin vurgulanması kritiktir.

Maliyet etkinliği, sürdürülebilirlik, zamanında (just-in-time) teslimat yeteneği, ürün ve hizmetlerin özelleştirilmesi kabiliyeti de ithalatçılara yönelik tanıtma / pazarlama sürecinde önem verilmesi gereken unsurlardır. Çek iş insanlarını, genel iş geliştirme faaliyetlerinden ziyade teknik uzmanlığa ve sonuç odaklı sunumlara önem verdiği görülmektedir. Şeffaflık, dürüstlük ve uzun vadeli işbirliği vizyonunun pazarlama aşamasında öne çıkması faydalı olacaktır.

OEM'ler stratejik ortaklıklara, yenilikçi çözümlere ve sıkı kalite ve teslimat gereksinimlerini karşılamaya ağırlık verirken, tier 1 firmaları ile temaslarda tedarik zincirlerine entegre olma, yüksek kaliteli bileşenler sağlama ve üretim hacimlerini karşılama yeteneği öne çıkabilir. Maliyet etkinliği ve zamanında teslim, tier 2 ve 3 firmalarla pazarlama iletişiminde altı çizilebilecek konular arasındadır.

Sektörde faal çatı kuruluşların dergi ve internet sayfalarında reklam verme, fuar ve B2B etkinliklere katılım, tematik sektörel konferanslarda sponsorluk/katılım yolu ile tanıtım yapılması, Çek ithalatçılara ulaşmada değerlendirilebilecek kanallardır.

Tanıtım ve reklamların Çekçe dilinde yapılması önerilmektedir.

4.17. Sektörde Tüketici /Alıcı Tercihleri ve Son Trendler

Çek hane halklarının tüketim alışkanlıkları incelendiğinde, otomotivde marka unsurunun öne çıkmadığı, bununla birlikte, başta Skoda olmak üzere yerli üretim araçların daha fazla tercih edildiği ve fiyat-kalite dengesinin gözetildiği anlaşılmaktadır. Çeklerin yaşam tarzının büyük bagajlı station wagon/combi araçlara talebi beraberinde getirdiği, piyasada sıklıkla görülen araçların silindir hacimlerine dair spesifik bir tercihin bulunmadığı, bu itibarla silindir hacmi büyük araçların da rağbet gördüğü, ayrıca daha fazla sıfır araç alımı eğiliminin bulunduğu görülmektedir. Son yıllarda yakıt maliyetleri artarken, elektrikli araçlara yönelik park yeri ücreti muafiyeti gibi teşviklerle tüketicilerin elektrikli araçlara yönelimi de artmıştır. 2025 yılının ilk aylarına ilişkin veriler, elektrikte 2. ele talebin de yükseldiğine işaret etmektedir.

Buna mukabil, halen Çekleri elektrikli otomobil almaktan caydıran birçok etken bulunmaktadır: Bunların en önemlileri aracın fiyatı ve menzildir. Ayrıca, kamuoyunda elektromobiliteye dair bilgi eksikliği/yanlış bilgiler de alım tercihlerini etkilemektedir. Altyapıya dair hususlar da elektrikli

araçlara yönelimde belirleyicidir; ülkede halihazırda 5.000'den fazla halka açık şarj noktası bulunan Çek Cumhuriyeti, AB sıralamasında 14. sırada yer almaktadır.

Araç talebinde hane halklarının yanı sıra tüzel kişilerin eğilimleri de incelenmelidir. Zira Çekya'da satılan taşıtların önemli bölümü firmalara aittir.

Ülkemizden ithalatı son dönemde artan otobüs segmentinde, kamu ihalelerinde belirlenen fiyat avantajı, kalite ve teknik kriterlerin karşılanma yeteneği ve firmalarımızın AB ülkelerindeki referansları, ihale makamlarının tercihlerinde belirleyicidir. Son dönemde kamu alımlarında Türkiye firmalarının kapsam dışında bırakılabildiği görülmektedir. İhaleler yoluyla pazara giren firmalarımızın teknik şartnamede belirtilen kriterleri yerine getirme kabiliyetini eksiksiz ve detaylı olarak sunması, ihale makamının esneklik gösterebileceği varsayımı ile eksik belge sunmaması büyük önem arz etmektedir.

Kamyon ve ticari araç segmentinde, başta lojistik firmaları olmak üzere hedef kitleyi oluşturan firmaların belirli marka tercihleri olabilmekte ve yeni tedarikçilere karşı daha kapalı bir tutum izleyebildikleri görülmektedir.

Yakıt verimliliği ve hafif malzemelerin, bileşen tedarikinde önemi artan eğilimler olduğu izlenmektedir. Firmalarımızın bu alanda sunacağı yenilikçi çözümlerin ilgi görmesi kuvvetle muhtemeldir.

4.18. Sektörde Vergiler

Gümrük vergisi, sektör kapsamında yer alan ürünlerde (Gümrük Birliği kapsamı sanayi ürünleri ve tercihli düzenleme kapsamı AKÇT ürünleri) 0'dır. MFN (üçüncü ülke) vergi oranları ise https://ec.europa.eu/taxation_customs/dds2/taric/taric_consultation.jsp?Lang=en adresinden GTİP kodu ile sorgulanabilmektedir. AB ve Çekya'ya ithalatı vergi muafiyetinden faydalanmak için, uygun menşe belgelerinin sunulması şarttır.

Katma Değer Vergisi – sektör kapsamı ürünlerde %21'dir.

Özel Tüketim Vergisi oranları ürüne göre değişmektedir. ÖTV, benzine 12,84 CZK/litre, motorine 9.95 CZK/litre olarak uygulanmaktadır.

Sektörde faal firmaların Çekya'da kurulum yapması halinde aşağıdaki vergi kalemlerini dikkate alması önerilir:

Kurumlar vergisi: %21

Gelir vergisi: %15 - Yıllık brüt geliri hükümet kararıyla belirlenen, ortalama aylık gelirin 36 katını aşan gerçek kişiler için, sınırı aşan gelir dilimine %23 oranında gelir vergisi uygulanmaktadır.

Emlak Vergisi - Taşınmaz maliki tarafından yıllık olarak ödenir. Genel bir kural olarak vergi bahse konu alanın metrekaresi üzerinden hesaplanır. Vergi oranı lokasyona, yüzölçümüne, binanın veya arazinin kullanımına bağlı olarak belirlenir.

Motorlu Taşıtlar Vergisi - Yıllık olarak ödenir ve ticari amaçla kullanılan, ağırlığı 12 ton ve üzeri olan tüm araçlara uygulanır. Vergi miktarı aracın türüne, boyutlarına ve motor kapasitesine bağlı olarak 4 800 CZK ile 24 200 CZK arasında değişmektedir.

Ayrıca, KDV muafiyetinde Çekya’da küçük işletmeler için yıllık ciro sınırı 2 milyon CZK olarak belirlenmiş olup, 2025 yılı itibarıyla, bu sınırın aşılması halinde KDV mükellefiyeti takip eden yılın başında doğmaktadır. Çekya’da KDV muafiyetinde ardışık 12 aylık dönem yerine takvim yılı esas alınmaktadır. Ciro tutarı 2.536.500 CZK (yaklaşık 100.000 EUR) sınırını geçtiği takdirde, mükellefiyet ertesi gün başlamaktadır. KDV beyan ve ödemeleri ayda bir veya üç ayda bir yapılabilmektedir. KDV mükellefi şirketlerin hesaplanan KDV miktarını ithal edilen malların serbest dolaşıma girdiği gün itibarıyla bir sonraki ayın 25’ine kadar vergi beyanına girmeleri gerekmektedir. KDV mükellefi olmayan şirketler malları teslim alırken KDV’yi ödemekle yükümlüdür. İthal edilen ürünlerin kişisel eşya olması halinde KDV muafiyeti talep edilebilmektedir. İlaven, belirli ürünlerde ve belirli prosedürler çerçevesinde, ithal edilen ürünün KDV ödemesinin ürünün satışına dek bekletilmesi mümkün olabilmektedir.

4.19. Varsa Sektöre Yönelik ve Genel Tarife Dışı Engeller

AB mevzuatının gerektirdiği belgelere sahip olan ülkemiz ürünlerine yönelik, genel veya sektörel bir tarife dışı engel uygulanmamaktadır. AB tedbirlerinin ötesinde, Çekya’nın ithalatta münferit bir kısıtlamaya gitmesi söz konusu değildir. Dampinge karşı önlemler, korunma önlemleri ve telafi edici önlemler AB düzeyinde ve AB Komisyonu kararları çerçevesinde uygulanmaktadır. Bilhassa demir-çelik ürünlerindeki tedbirlerin girdi tedarikçisi firmalarca incelenmesi tavsiye edilir.

İhracatçılarımızın, gerek ticaret politikası önlemleri gerekse ürün özelinde talep edilen teknik gerekliliklerle ilgili olarak <https://www.celnisprava.cz/en/applications/Pages/taric-cz.aspx> adresine ücretsiz kayıt olarak veya <https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/home> portalinden GTİP sorgulaması ile bilgi edinmesi önerilmektedir.

Gümrük Birliği çerçevesinde AB ile teknik mevzuat uyumu mevcuttur. Ürünlere dair teknik gereklilikler, standartlar, ambalajlama ve etiketleme yükümlülükleri gibi konular ile motorlu taşıtlarda aranan TİP onayı prosedürleri, tek idari belge ve menşe belgeleri hususları raporun ilgili başlıklarında özetlenmiş olup, <https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/home> portalinden ürün ve menşe ülke seçilerek anlık sorgulanabilmektedir.

AB’nin kısa süre önce yürürlüğe giren Genel Ürün Güvenliği Yönetmeliği, ekonomik operatörler ve çevrimiçi pazar yeri sağlayıcılarının yükümlülükleri, tehlikeli ürünlere dair bilgi alışverişi hükümlerini, ürün denetimlerinden sorumlu mercileri içeren bir düzenlemedir. Düzenleme kapsamında, “e-ticarete yetkili temsilci atanması” gibi yeni uygulamalar hayata geçirilmekte olup, mevzuata uygun hareket etmeyen firmaların pazara ürün sunması mümkün olmayacaktır.

Avrupa Yeşil Mutabakatı uyarınca firmalara yönelik mevcut ve ileriye dönük çevresel yükümlülüklerin (sınırdaki karbon düzenlemesi kapsamında raporlama, tahsisat-ödeme yükümlülükleri; dögüsel ekonomi ve atık sevkıyatı mevzuatı kapsamındaki yükümlülükler) tespit edilmesinde fayda bulunmaktadır. <https://ticaret.gov.tr/dis-iliskiler/yesil-mutabakat> adresinden konuya dair bilgi edinmek mümkündür.

Firmalarımızın pazar araştırması, fuar katılımı veya iş görüşmelerinde, vize temini konusundaki zorluklarla (başvuru için randevu alma, başvurunun olumsuz sonuçlanma ihtimali, şirket kurma durumunda oturma/çalışma izni veya uzun dönemli vize temini güçlükleri) karşılaşılabilceğini göz önünde bulundurmaları gerekmektedir.

Kamu alımları kanalıyla pazara girişte, menşei Türkiye olan ürünlere ve/veya alt yüklenici / konsorsiyum ortağı ülkesi Türkiye olan firmalara yönelik kısıtlamaların her bir ihale özelinde

incelenmesinde fayda bulunmaktadır. Bilhassa son dönemde yayımlanan şartnamelerde bahse konu kısıtlamaların yer alabildiği görülmektedir.

5. Sektörde İhracatçılarımızı Bekleyen Fırsatlar

Çekya ile Türkiye'nin sanayi yapısı ve ihracata konu ürün profillerinin benzerliği, iki ülke arasındaki ticaretin rekabetten ziyade tamamlayıcılık ekseninde sürdürülmesi ihtiyacını doğurmaktadır. Çek firmalarla, ikili ticaretin yanı sıra üçüncü ülke pazarlarında da işbirliği perspektifi ile yaklaşılması bu bakımdan faydalı olacaktır.

Çekya'ya otomotiv ve yan sanayine ürün tedarik eden firmalarımızın, söz konusu ürünlerin nihai kullanıcısının Çekya'nın yanı sıra Almanya gibi diğer otomotiv üreticisi ülkelerde bulunabileceğini gözeterek, Avrupa'nın genelindeki gelişmeleri ve talep eğilimlerini takip etmesi önem arz etmektedir.

Otomotiv ve yan sanayi, Çekya'da artma eğiliminde olan savunma sanayi harcamalarından pay alabilecek bir sektördür. Bu alanda ikili ticarete ek olarak, üçüncü ülkelere yönelik imalat ve teknoloji transferi gibi işbirliklerinin artması muhtemeldir.

Küresel risklerin ekonomik göstergelerde aşağı yönlü harekete neden olması durumunda, Çek firmaların ve tüketicilerin fiyat duyarlılığının artması, bu çerçevede uygun maliyetli ürün sunan ihracatçılarımızın tedarikçi olarak tercih edilmeleri ihtimal dahilindedir.

Çekya, elverişli konumu, gelişmiş altyapısı ve eğitimli insan kaynaklarının yanı sıra teşvik politikaları ile yabancı yatırımcıları ülkeye çekmeye devam etmektedir. Bu itibarla, 2024 yılında otomobil parçaları üreticisi Brose CZ üretimini Novojičín bölgesindeki Mošnov'a genişleteceğini açıklamış, Çinli otomotiv koltuk üreticisi Nobo'nu Çekya'da tesis kurma kararı almış ve Amerikan çip üreticisi Onsemi'nin Roznov'daki iki milyar dolarlık yatırımı ilan edilmiştir. Aşağıda değinilen risklere rağmen ülkenin otomotiv sektöründe artan yatırımlara ev sahipliği yapması, firmalarımız için de yeni kurulan üretim tesisleri üzerinden ihracat kanalları açılması anlamına gelebilecektir.

Çekya'da aftermarket pazarında potansiyelin yüksek seyrettiği ve bu alanda ürün sunan firmalarımızın ihracatlarını artırabilecekleri değerlendirilmektedir.

Bir AB ülkesi olan Çekya'da, yeşil ve dijital dönüşüm hedefleri çerçevesinde elektrikli araçlar ve otonom sürüş teknolojileri gibi yenilikçi ve sürdürülebilir alanlarda Çek firma ve kurumlar ile işbirliği imkanlarının araştırılması faydalı olacaktır. Kamu alımlarında “yeşil” kriterlerin öne çıkabileceği, yenilikçilik alanında ise üniversite-sanayi işbirliklerine dahil olunabileceği akla gelmektedir.

Çekya, konumu itibarıyla Avrupa'nın depo üssü olarak konumlanmıştır. Ülkede depolanan ürünlere yönelik KDV (geç ödeme) avantajlarının araştırılmak kaydıyla bilhassa yan sanayi ihracatçılarımızın Çekya ötesindeki AB ülkelerine gönderilecek ürünlerini uygun maliyetlerle Çekya'da depolayabileceği değerlendirilmektedir. Ticaret Bakanlığı ihracat destekleri ve Çekya'nın ihracatta hedef ülke olarak belirlenmesi itibarıyla destek oranlarının artmış olması, sektörde faal firmalarımız için fırsat mahiyetindedir.

ABD'nin yeni gümrük vergileri ve AB'ye yönelik politikasının ülke ve ülke gruplarını korumacılığa yöneltmesi mümkündür. Bu ortamda, Türkiye ve AB arasındaki Gümrük Birliği'nden iki ülke otomotiv ticaretinde önemi artan bir avantaj/fırsat olarak istifade edilmeye devam edilmesi beklenmektedir. Bu noktada, ihracatçılarımızın AB pazarında tecrübeli olmalarının yanı sıra, coğrafi yakınlık ve hızlı teslimat kapasitelerini Çek alıcılara anlatmaları önem arz etmektedir.

6. Sektörde İhracatçılarımızı Bekleyen Tehditler

Küresel ölçekte makroekonomik göstergeleri ve ticaret ortamını olumsuz etkileyen belirsizlik ve öngörülemezlik ortamının, Çek otomotiv sektörü ve ikili ticaret iklimine de olumsuz tesir etmesi kuvvetle muhtemeldir.

Otomotiv sektörü, pandemi ve Ukrayna'daki savaş ile tetiklenen bileşen arzı ve enerji sorunlarının ardından 2024 yılında toparlanma belirtileri göstermiştir. Ancak üretimin pandemi öncesi seviyeyi aşip büyümeye devam etmesi olası görünmemektedir. Zira Hyundai gibi üretici firmalar, (ABD yönetiminin vergileri yükselteceğini ilan etmesinin öncesinde), 2025 yılında üretimi talep eksikliği nedeniyle azaltacaklarını açıklamışlardır. Talep eksikliği, iç pazarın yanı sıra Almanya başta olmak üzere dış talep kaynağı ülkelerdeki koşullardan da etkilenmiştir. Çekya'da otomotiv sektörünün, özellikle Alman pazarındaki etkilerin Çek tedarikçilere de yansması suretiyle olumsuz bir iklime hazırlandığı bilinmektedir. Almanya'da büyüme ve talep canlanması kısa vadede beklenmezken, Çekya, Asya ve uzak ülkelere ihracatta pazar çeşitlendirme çalışmaları yürüterek otomotiv ve diğer üretici sektörlerini canlı tutma arayışındadır.

Küresel etmenlere ilaveten, süregelen bazı eğilimlerin ihracatçılarımız için pazara girişte zorluk yaratmaya devam etmesi beklenmektedir. Bu eğilimlerden ilki, Çek firmaların tedarikçileri konusunda muhafazakar tutumu ve kimi zaman daha uygun maliyetli dahi olsa değişiklikten kaçınmalarıdır. (Bu eğilim fiyat hassasiyetinin öne çıktığı kriz dönemlerinde daha az ortaya çıkmaktadır.) Bilhassa yan sanayi ihracatçılarımızın dil bariyeri ile karşılaşmaları da süregelen bir başka husustur. Firmalarımızın B2B görüşmelerde Çekçe tercüme desteği almalarında yarar bulunmaktadır.

İkili ticari ilişkileri etkileyen başlıca sorunlardan biri, iş insanlarımızın vize başvuru ve temini süreçlerinde karşılaştığı zorluklardır. Bu sorunların devam etmesi halinde, B2B görüşme ve fuar katılımlarının aksaması muhtemeldir. Zaman zaman, Çekya'da birim açan firmalarımızın veya yatırımcılarımızın dahi vize temini ve çalışanlarının oturum/çalışma izni süreçlerindeki zorluklara bağlı olarak faaliyetlerinin sektöre uğrayabildiği görülmektedir. Birim açan firmalarımızın, ülkede işsizliğin düşük olması nedeniyle Çek çalışan temininde de zorluk yaşayabileceklerini göz önünde tutmaları önerilmektedir.

Türk ürünleri Çek otomotiv sektöründe önemli bir tedarik kaynağı olarak bilinmekle birlikte, sektörde rekabet koşullarının yoğunluğu dikkat çekmektedir. AB ülkelerinin yanı sıra, Çekya'da yatırımı bulunan Japonya, G. Kore gibi Asya ülkeleri ile Vietnam ve Tayvan gibi Çekya'nın ticaretinde önemi artan ülkelerin firmaları, rekabet koşullarını daha çetin hale getirmektedir. İlaveten, AB'nin genişleyen STA ağı neticesinde ülkemizin Gümrük Birliğinden kaynaklanan avantajları erozyona uğramakta ve ihracatçılarımızın nisbi rekabet gücü zamanla zayıflamaktadır.

Rekabete dair kaygılarda, son dönemde elektrikli otomobil üretiminde kayda değer artışlar ve maliyet avantajı kaydeden Çinli ve ABD'li firmaların AB pazarında ve küresel ölçekte güçlenen konumu da belirleyicidir. Son yıllarda bilhassa Çinli otomobil markalarının yükselişinin dikkat çektiği Avrupa piyasasında AB üreticilerinin rekabet gücünü kaybettiği kaygısı öne çıkmış, Volkswagen dahil firmaların üretimi azaltma planları devreye alınmıştır. Sektörde önde gelen AB firmalarının ve Çekya ölçeğinde özellikle Skoda'nın faaliyetlerinin takibi, pazar koşullarının anlaşılması bakımından önem arz etmektedir. Son dönemde elektrikli otomobil yelpazesini genişleten ve otomobil satışlarını artıran Skoda, 2025 yılı için üretimini azaltmayı planlamıştır. Firma, ilaveten, Çek Cumhuriyeti'ndeki tesislerinin rekabet gücünü korumak için 2028 yılına kadar dolaylı çalışan sayısını yüzde on beş oranında azaltacak bir program yürütmektedir.

Otomotiv parçaları imalatı yapan firmaların Avrupa'daki operasyonlarının takibinin de sektörün durumu ve ihracat potansiyeli hakkında fikir verebileceği akla gelmektedir. Dünya çapında yaklaşık 120.000 kişiyi istihdam eden ve Çek Cumhuriyeti'nde Lanškroun ve Svítavy'de tesisleri bulunan Schaeffler'in çok sayıda çalışanı işten çıkarmaya hazırlanması, (oto koltuk üreticisi) Adient, Continental, Diamo, Valeo ve Siemens gibi sektör firmalarında personel sayısının azaltılması, İsveçli elektrikli akü üreticisi Northvolt firmasının iflası, Avrupa firmalarının olumsuz piyasa koşullarından etkinlediğine ve Çin ve ABD ile rekabette zorlanıldığına işaret etmektedir.

Avrupa sanayi sektörünün, otomotiv sanayinde Çin ve ABD ile rekabet şartlarındaki çarpıcı değişimle bağlantılı zorluklarını, kısmen, savunma sanayinin artan önemi ile telafi etmesi muhtemeldir. Küresel gelişmeler, AB ülkelerinin savunma sanayii imalat ve dış ticaretini artıracak sinyali verirken, AB'nin üretim kapasitesini artırmak üzere faaliyetleri daralan otomotiv firmalarının üretim tesislerini kullanma yoluna gidebileceği değerlendirilmektedir.

Öte yandan, otomotivde son dönemde çok sayıda model ve çeşitli sınıflarda otomobil sunan Avrupalı firmaların, ürün çeşitliliğini azaltarak uzmanlaşabileceği ve eş zamanlı olarak bazı firmaların birleşme/satın almalar yoluyla piyasada tutunabileceği; dolayısıyla sektörde faal oyuncuların sayı ve yapısında değişiklikler olabileceği akla gelmektedir. Bu durum başlı başına bir fırsat veya tehdit olarak değerlendirilmemekle birlikte, firmalarımızın Avrupa piyasasını takip etmeleri ve değişen şartlara uyum kapasitelerini yüksek tutmaları kritik bir unsur olacaktır.

Yukarıda bahse konu etkilerine ilaveten, Çek otomotiv pazarındaki rekabet şartlarında risk faktörü olarak ABD'nin yeni gümrük vergilerine değinmekte fayda görülmektedir. Trump'ın yukarıda değinilen gümrük vergileri nedeniyle Çinli otomobil üreticilerinin Avrupa'da büyümeye daha fazla odaklanabileceği ve bu durumun Avrupa otomotiv pazarında rekabeti artırabileceği akla gelmektedir.

Çekya'da firmalarımızın gelecekteki rekabet güçlerinin korunması/gelişmesi için kilit unsurlardan bir de, yenilikçi ve sürdürülebilirlik ölçütlerine uygun ürünlerin sunulmasıdır. AB üyesi Çekya'nın sürdürülebilir kalkınma hedeflerine uygun mahiyette yeşil ve yenilikçi ürünleri tedarik etme eğilimi artacak, buna mukabil bu profile uygun ürün sunamayan firmalarımız orta/uzun vadede ülkenin ithalatından pay alamayacaktır. Bu itibarla, firmalarımızın, AB'nin bu alandaki mevzuatına uyumlu, rekabetçi ürünleri ile pazarda tutunmaları mümkün olacaktır.

Son olarak, bir önceki bölümde bahsi geçen "tamamlayıcılık" perspektifinin aksine, bazı Çek ve Türk firmaların benzer ürünleri ürettiği, bu itibarla ikili ticarete ve üçüncü ülkelerde rakip olabildiklerinin hatırlanmasında yarar bulunmaktadır. Bilhassa kamu alımlarında ihracatçılarımızın Çek/AB firmaları ile rekabette zorlanmaları muhtemeldir. Bu noktada firmalarımızca fiyat avantajı, yenilikçilik ve hızlı üretim/teslimat kapasitesinin yüksek tutulması büyük öneme sahiptir.

7. Otomotiv ve Yan Sanayi Sektöründe İhracatın Artırılması için Firmalara Öneriler

Yukarıda bahse konu risk faktörleri ve belirsizlik ortamının, ihracatçılarımız için fırsat anlamına da gelebileceği değerlendirilmektedir. Bu bakımdan Avrupa ve Çekya'daki Ticaret koşullarının yakinen takip edilmesi, firmalarımızın esnek, hızlı ve güvenilir tedarik kapasitesini koruması, yeni koşullara hızlı adapte olabilmeleri ihracatta artış sağlanmasında rol oynayabilecek faktörler arasındadır.

Firmalarımızın, Çek müşterilerle görüşmelerinde Almanya başta olmak üzere AB ülkelerine yapılan referanslar sunmaları önerilmektedir. Ayrıca, yüz yüze görüşmelere ve fuarlara katılım sağlamalarının etkili tanıtım araçları olmaya devam ettiği unutulmamalıdır. Piyasada uzun vadede tutunabilmek için, ihracata konu ürünlerin yeşil ve yenilikçi olmasının önemi büyüktür. Ayrıca, satış

sonrası hizmetlerin hızlı ve etkin biçimde sunulması, pazara girişte ve ihracatımızın artmasında rol oynayabilecek önemli bir başka faktör olarak öne çıkmaktadır.

8. Belirtilmesinde Fayda Görülen Diğer Hususlar

8.1. ABD'nin İlan Ettiği Gümrük Vergileri

ABD Başkanı Trump'ın ilan ettiği gümrük vergilerinin küresel düzeyde tedarik zincirlerini etkileyeceği ve gerek Çek gerek Türk ihracatçıların söz konusu değişiklikten etkilenmelerinin kaçınılmaz olduğu değerlendirilmektedir.

ABD'nin yeni vergileri tedarik zincirlerini bozma ve Avrupalı firmaların rekabet gücünü tehdit ederken, ülkemizden ithal talebine de yansıyacak değişiklikler ile karşılaşılması da olasıdır. Çek otomotiv ihracatçıları, otomotiv sektöründe uygulanacak yeni ABD tarifelerinden etkilenecek gruplar arasında yer almaktadır. Bu ortamda bilhassa AB/Çekya'da yerleşik taşıt üreticilerine bileşen tedarik eden ihracatçılarımızın da olumsuz etkilenme riski mevcuttur. Kritik hammadde veya bileşenlerin küresel ölçekte bir arz sıkıntısı ile karşılaşması, pandemi dönemindekine benzer üretim aksamalarına yol açabilecektir. ABD vergilerinin artışı, ABD ithal pazarının küçülmesi suretiyle AB ve ülkemizden ihracatta azalma, fiyat düşüşleri, ithalatta düşüş ve girdi maliyetlerinde de azalmayı beraberinde getirecektir.

Trump'un otomotiv ve diğer sektörlerdeki tarife tedbirlerinin etkisi detaylı analiz sonrası tahmin edilebilecek olsa da, artan gümrük vergilerinin enflasyona, tüketimde daralmaya, dolayısıyla ticaret hacminde azalma gerçekleşmesi muhtemeldir. Bununla birlikte, yeni vergi oranları gözetilerek ülkemizin sektörde yatırım çekmesi halinde ihracatımızın artması da beklenebilir.

8.2. Diğer Hususlar

Siber güvenlik, Çekya'da önem verilen, ancak son yıllarda firmalar arası ilişkileri de etkileyen bir risk faktörüdür. Bu çerçevede, firmalarımızın, Çek müşterileri ile her aşamada, özellikle ödeme aşamasındaki temaslarından doğru/kurumsal e-posta adresleri ile görüşüklerinden emin olmaları, sevkiyatların mümkünse ihracatçının hesabına geçmesinin ardından yapılması, ayrıca ihracat sigortası veya akreditif gibi güvenli araçların kullanılması her iki tarafın güvenliği için önem arz etmektedir. Firmalarla sözleşme yapılması, sözleşmeye anlaşmazlığın hallerine ilişkin hükümlerin eklenmesi ve telefon/mesaj üzerine işlem/sevkiyat yapılmaması önerilmektedir.

Çek firmalarla fuar veya yüz yüze temaslar vasıtasıyla görüşmek halen etkili araçlardır. Temaslarda sonuç odaklı yaklaşım ve müşteri özelinde hazırlanmış çözümler sunulması, alıcılardan karşılık bulunmasını kolaylaştıran unsurlardır.

Uzun vadeli ihracat hedefleyen firmaların bir temsilcilik/ofis açmalarının tüm sektörlerde olduğu gibi otomotiv ve yan sanayi alanında da fayda sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Yeşil dönüşüm çerçevesinde sanayi üretimi ve ticarete yaşanacak değişikliklerin firmalarımızca takibi çok önemlidir. Halihazırda, elektrikli araçların satışlardaki payı bakımından firmalar üzerinde mevzuat baskısının arttığı, diğer taraftan Çek müşterilerin elektrikli araçları satın almaya yönelik ilgisinin azaldığı bir dönemden geçilmektedir. Çek otomotiv sanayi paydaşlarına göre Avrupa Birliği'nin firmalar için öngördüğü yeşil yükümlülükler sektördeki koşulları daha da karmaşık hale getirecektir. Bu nedenle Çek endüstri temsilcileri, Avrupa Komisyonu'nun bir dizi adım atmasını önermektedir. Öneriler çerçevesinde Çek firmaların önerileri şu şekilde sıralanmıştır: (1) elektrikli

otomobillerin payının düşük olması nedeniyle kesilen cezaların mevcut koşullar altında verimsiz olduğu açıkça ilan edilmelidir; (2) 2025 yılı içerisinde, araç üreticileri için CO2 hedef sisteminin, gerçek teknolojik tarafsızlığı sağlayacak ve müşterilere araçlarının nasıl çalıştırılacağı konusunda seçim hakkı tanıyacak bir revizyon sunulmalıdır; (3) küresel rekabete karşı AB üretiminin rekabet gücünü destekleyecek ve müşterilerin satın aldığı araçların fiyatında düşüş anlamına gelecek sanayi politikaları önerilmeli, bu itibarla mevcut düzenlemeler gözden geçirilmeli ve yeni bir “mevzuat maratonu” oluşturulmamalıdır.

Çekya dahil otomotiv üreticisi bazı AB ülkelerinin talepleri neticesinde, Avrupa Komisyonu emisyon hedeflerini tutturamayan otomobil üreticilerine uygulanan ceza sisteminde düzenleme önermiştir. Orijinal düzenlemeye göre 2025 itibarıyla daha sıkı emisyon hedeflerine ulaşmak için otomobil üreticilerinin şu anki satışlarından yüzde 60 ila 80 daha fazla elektrikli otomobil satması gerekmekte olup, şirketlerin yaklaşan yaptırımlardan muaf olabilmek için yılda yaklaşık 70.000 ila 90.000 adet daha fazla sayıda elektrikli otomobil satışı yapmaları gerekmektedir. Elektrikli otomobillere olan ilginin azalması ve AB firmalarının rekabet kaybı endişeleri çerçevesinde teklif edilen değişiklik ile, firmaların 3 yıllık süreler için emisyon raporlaması ve hedef aşılmasıyla fazla emisyon yapılan yılların dönem içerisinde telafi etmeleri mümkün olacaktır.

Yeşil yükümlülüklerde AB mevzuatının basitleşmesi ve esnek hale gelmesine rağmen, uzun vadede sürdürülebilirlik unsurunun ticaretteki rolünün önemini koruyacağı anlaşılmaktadır. Firmalarımızın bu bağlamda değişen şartlara uyum sağlaması gerekmektedir.

Yukarıda bahse konu küresel / bölgesel risk ve fırsat faktörlerinin dışında, yeni ve yeşil teknolojilerin kullanımı ile araç ömrünün uzaması, elektrikli araçlara yönelimde artış beklentisi, otonom sürüş teknolojileri ve kullanıcı-arac ilişkisinin kişiselleşmesine dönük teknolojilerin kullanımı, imalat ve ticareti etkileyecek başlıca eğilimlerdir. Firmalarımızın bu eğilimleri dikkatle takip etmesi piyasadaki varlıklarını sürdürmeleri bakımından önemlidir.

Çekya, Almanya'ya nazaran küçük bir pazar izlenimi vermekle birlikte konumu itibarıyla Avrupa pazarına açılma imkanı sunabilecek bir ülkedir. Çekya, gelecekte bir montaj ülkesi olmaktan çıkıp daha yüksek katma değerli ürünler üreten bir ülke olma hedefini ortaya koymuştur. Bu itibarla, ileride değişmesi muhtemel üretim modalitelerine uyum sağlanması, ülke pazarında uzun vadede tutunma ihtimalini güçlendirecektir.

Son olarak, otomotiv endüstrisindeki üreticilerin, otomobillerinin yakıt verimliliğini artıran ve performansını yükselten hafif malzemelere yöneldikleri gözlemlenmekte olup, ihracatçılarımızın bu ihtiyaca yanıt veren ürünleri pazara sunmalarının faydalı olacağı değerlendirilmektedir.

9. Genel Değerlendirme

Otomotiv, Çekya'da sanayi üretimi, katma değer ve ihracatta önemli paya sahip olup, ikili ticarete de lokomotif konumdadır. Otomotiv ve yan sanayi imalatı ve ticaretindeki değişiklikler, ikili ticarete (ilgili sektörleri de etkilemek suretiyle) büyük etki yaratmaktadır.

Ülkemiz halihazırda Çekya ile otomotiv ve yan sanayi sektöründe önemli bir tedarikçi olmanın yanı sıra, önde gelen pazarlar arasında yer almaktadır. Üçüncü ülke işbirlikleri, (cari dönemde ve yakın gelecekte Çekya GSYİH'sindeki payı artacak olan) savunma sanayi gibi alanlarla yüksek etkileşim düzeyi ve kamu alımlarında artan payı, otomotiv sektörünün Çekya ile ticari ilişkilerimizde öne çıkan diğer yönleridir.

Avrupa ekonomisi ve otomotiv sektörü, küresel sınamaların arttığı günümüzde, belirsizliklerle ve kıta dışından gelen sert rekabetle karşı karşıyadır. Bu ortam, risklerin yanı sıra, değişen şartlara uyum gücü yüksek firmalarımıza Çekya ile ikili ticaret ve üçüncü ülke işbirliklerinde fırsatlar da sunabilecektir.

Üretim yapısı itibarıyla rakip görünmekle birlikte, Gümrük Birliğinin desteklediği bir ortamda uzun süredir tamamlayıcılık ekseninde süregelen işbirliklerinin, ihracatçılarımızın tedarik zincirlerine derinlemesine entegrasyonunu kolaylaştırdığı değerlendirilmektedir. Söz konusu entegrasyonun, iki ülke firmalarının, her iki ülkenin de uzmanlaştığı alanlarda parça ve bileşenlerin daha verimli bir şekilde taşınmasını ve üretim süreçlerinin optimize edilmesini destekleyecek ve birbirini tamamlayıcı üretim modelleri oluşturulduğu ölçüde güçlenmesi mümkün olacaktır.

Otomotiv sektöründeki elektrikli araçlar, otonom sürüş ve bağlantılı araçlar gibi yeni teknolojilere adaptasyon sürecinde, iki ülke arasında araştırma ve geliştirme projelerinin de rekabet gücünü artırmaya yardımcı olmaktadır. Ortak platformlar ve standartlar geliştirilerek, ölçek ekonomilerinden yararlanılabilir.

Trump yönetiminin açıkladığı yeni vergilerin pazar küçülmesi, ihracat ve ithalatta azalmaya yol açması söz konusu olacaktır. Gümrük Birliği, ABD'nin ülkemize AB'den daha düşük tarifeler uygulaması halinde, otomotiv sektörüne yönelik yabancı yatırımları çekmek için ülkemizi avantajlı kılacaktır. Bununla birlikte, otomotiv ihracatçılarımızın, Çin, ABD ve diğer gelişmekte olan ülkelerden gelen yoğun rekabet ortamında ve değişen üretim modellerine geçişte adaptasyon kapasitesini koruması şarttır. Küresel tedarik zincirlerindeki aksamaların, özellikle yarı iletken kıtlığı gibi sorunların, otomotiv üretimini olumsuz etkileme riski devam etmektedir. İki ülke firmalarının söz konusu risk ve değişimlere proaktif bir şekilde uyum sağlaması ve ortak stratejiler geliştirmesi karşılıklı yarara dayalı ticaret iklimini sürdürmeye katkı sağlayacaktır.

10. Yararlı Adresler

- AB ve Çekya’da Uygulanan Tarife ve Tarife Dışı Önlemler
https://ec.europa.eu/taxation_customs/dds2/taric/taric_consultation.jsp?Lang=en
<https://celnisprava.gov.cz/en/applications/Pages/taric-cz.aspx>
- ACEA Avrupa Otomobil İmalatçıları Derneği www.acea.auto/
- Auto SAP-Çek Otomotiv İmalatçıları Derneği: <https://autosap.cz/>
- Autoklastr: Çek Otomotiv Kümelenmesi: <https://autoklastr.cz/>
- CLEPA Avrupa Otomotiv Tedarikçileri Derneği <https://clepa.eu/>
- Çek Cumhuriyeti Sanayi ve Ticaret Bakanlığı: <https://mpo.gov.cz/>
- Çek İstatistik Ajansı: <https://www.czso.cz/>
- Çek Otomotiv İthalatçıları Derneği-SDA CIA: <https://portal.sda-cia.cz/>
- Çek Sanayi ve Ticaret Bakanlığı: <https://www.mpo.cz/en/>
- Çek Ticaret Ajansı: <https://www.czechtrade.cz/>
- Çek Ticaret Ajansı Czechtrade İhracatçı Firma Veri tabanı:
<https://www.czechtradeoffices.com/czechtrade/services/czech-exporter%E2%80%98s-directory>
- Çek Ticaret Odası: <https://www.komora.cz/>
- Çek Ticari Sicil Kayıtları: <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik>
- Çek Yatırım Ajansı: <https://www.czechinvest.org/cz>
- Çek Yatırım Ajansı Sektörel Veri tabanı:
https://suppliers.czechinvest.org/Aplikace/suppliers_ext.nsf/index.xsp
- Çekya Ülke Rehberi, dikkat edilecek hususlar:
<https://ticaret.gov.tr/yurtdisi-teskilati/avrupa/cekya/genel-bilgiler>
- Prag Ticaret Müşavirliği Pazar ve Sektör Sunumları:
<https://tagm.ticaret.gov.tr/yayinlar/avrupa/cek-cumhuriyeti>
- Ticaret Bakanlığı Kolay İhracat Platformu: <https://www.kolayihracat.gov.tr/>
- Ticaret Bakanlığı Kolay Destek Portalı: <https://kolaydestek.gov.tr/>
- Ticaret Bakanlığı / Müşavire Danışın İnternet Sitesi: <https://musaviredanisin.ticaret.gov.tr/>

11. Kaynakça

- Autosap - Çek Otomotiv Üreticileri Derneği
- Avrupa Komisyonu Tarife Veri Tabanı
- Çek Cumhuriyeti Sanayi ve Ticaret Bakanlığı
- Çek İstatistik Ofisi
- Çek Otomotiv İthalatçıları Derneği
- Çek Yatırım Ajansı
- Economist Intelligence Unit
- Forbes.cz
- Newstream.cz
- Statista